

Högskolans roll för livslångt lärande - en analys av äldre högskolestudenter 1995-2018

Äldre studenter

Rapport nummer 2021:1

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2021

Författare: Martin Söderhäll

Diarienummer: 51-541-19

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning	6
Vad läser de äldre studenterna	10
Högre andel över 45 år som studerar på yrkesexamensprogram	15
Över hälften av alla äldre återvändande studenter påbörjar studier på distans..	16
Vad leder studierna till – en flödesanalys med fokus på arbetsmarknaden	21
Näringsgrensflöden – fokus på byte av näringsgren	22
Yrkesflöden – fokus på kvalifikationsnivåer.....	28
Äldre studenter i högskolan – positivt för kompetensförsörjningen?	31
Avslutande diskussion.....	33
Tabellbilaga	38

Sammanfattning

Syftet med den här rapporten är att få en bättre bild av högskolans roll för kompetensförsörjningen genom att analysera högskolans betydelse när det gäller vidareutbildning för yrkesverksamma. Detta görs genom att undersöka volymen äldre nybörjare och äldre återvändande studenter.

Antalet äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som är 35 år eller äldre har ökat från 27 000 studenter 1995 till 37 000 studenter 2018. Dock har antalet minskat sedan toppnoteringarna 2009 (45 000). Utvecklingen över tid kan sannolikt i viss utsträckning förklaras av konjunktursvängningar. Antalet äldre studenter som påbörjade eller återvände till studier ökade exempelvis 2002 och 2009.

Omkring 80 procent av de äldre studenterna som påbörjat eller återvänt till studier under perioden 1995-2018 valde att studera på en fristående kurs. Utbildningar till lärarexamen är det vanligaste yrkesexamensprogrammet (3 procent av de äldre studenterna återvände till eller påbörjade en sådan utbildning). Sedan 2011 har dock andelen äldre studenter på fristående kurs minskat med 10 procentenheter, från 82 procent 2011 till 72 procent 2018. Under samma tidsperiod har andelen på generella program ökat från 5 till 8 procent, andelen som återvänder till lärar- och sjuksköterskeutbildningar ökade också under tidsperioden.

Ett tydligt resultat är att utbildning på distans blivit mer och mer populärt bland de äldre studenterna. Över hälften av studenterna påbörjade eller återvände till en kurs eller en utbildning som gavs på distans 2018, motsvarande andel 1995 var lite drygt 25 procent.

Att distansutbildning är vanligt bland de äldre studenterna medför att lärosäten som erbjuder ett stort utbud av distansutbildning har en relativt stor andel äldre studenter. Flest äldre studenter återfanns dock 2018 vid Stockholms universitet och Göteborgs universitet. Det kan förklaras av att universiteten ligger i centralorter i Sveriges största arbetsmarknadsregioner, snarare än utbudet av distanskurser.

Kvinnor har varit överrepresenterade i gruppen äldre studenter under hela tidsperioden. Faktum är att kvinnor är mer överrepresenterade bland de äldre studenterna än i den totala studentpopulationen. 2018 var exempelvis 60 procent av alla registrerade högskolestudenter kvinnor, bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter var motsvarande andel 71 procent.

Studien visar att äldre studenters högskolestudier i hög utsträckning bidrar till kompetensförsörjningen inom vården och skolan. När vi

studerat flöden mellan olika typer av yrken efter kvalifikationsnivå indikerar resultaten också att de äldre studenternas högskolestudier i många fall leder till en karriärutveckling för individen. Högskolan har dessutom på ganska kort tid kunnat öka antagningen av studenter i samband med förändringar på arbetsmarknaden och det har gjorts möjligt genom att regeringar skjutit till resurser.

Inledning

Livslångt lärande är en aktuell fråga för hela det svenska samhället, inte minst med tanke på den pågående pandemin och ökande arbetslöshet som följer i dess spår. Det innebär att efterfrågan på utbildning ökar. Även den digitala strukturomvandlingen ställer krav på kompetensutveckling, jobb förändras, nya jobb uppstår och andra försvinner.

Möjligheterna att återvända till högskolan eller påbörja en högskoleutbildning senare i livet för att få ny kompetens, fördjupa tidigare studier eller specialisera sig är goda i Sverige. Nybörjarna i utbildning på grundnivå och avancerad nivå är äldre än i många andra länder och över 40 procent av de inhemska nybörjarna som tagit examen återkommer senare till högskolan för vidare studier. I 2020-års forskningspolitiska proposition anför regeringen att ”Tillgången till utbildning för livslångt lärande, kompetensutveckling och omställning i hela landet blir allt viktigare för både välfärden och näringslivet och behoven accelereras av digitaliseringen. När behoven av vidareutbildning och livslångt lärande ökar så är det viktigt att dessa möjligheter finns i hela landet och att lärosätena får tydligt ansvar för livslångt lärande”. Regeringen föreslår därför att lärosätenas ansvar förtydligas genom att det i högskolelagen anges att lärosätena i sin verksamhet ska främja ett livslångt lärande.¹

Livslångt lärande kan definieras på många olika sätt. I den här studien fokuserar vi på studenterna som är 35 år och äldre, vilka vårterminen 2020 utgjorde drygt 20 procent av alla registrerade studenter i högskolan. I studien fokuserar vi på tidsperioden 1995-2018.

Syfte

Det övergripande syftet med studien är att få en bättre bild av högskolans roll för kompetensförsörjningen genom att analysera högskolans roll när det gäller vidareutbildning för yrkesverksamma. Detta kommer att göras genom att undersöka i vilken utsträckning äldre studenter genom sina studier bidragit till kompetensförsörjning inom vissa näringsgrenar, samt om äldre studenters studier leder till karriärutveckling för individen. Rapporten ingår i UKÄ:s temaprojekt om kompetensförsörjning, där det övergripande syftet är att öka kunskapen om lärosätenas roll för kompetensförsörjningen i Sverige. Rapporten är tänkt att komplettera den nyligen publicerade rapporten *Så använder studenterna högskolan* vars övergripande syfte var att få en bättre bild av högskolans roll för

¹ Prop. 2020/21:60, s. 107.

kompetensförsörjningen genom att analysera hur studenterna använder högskolan.

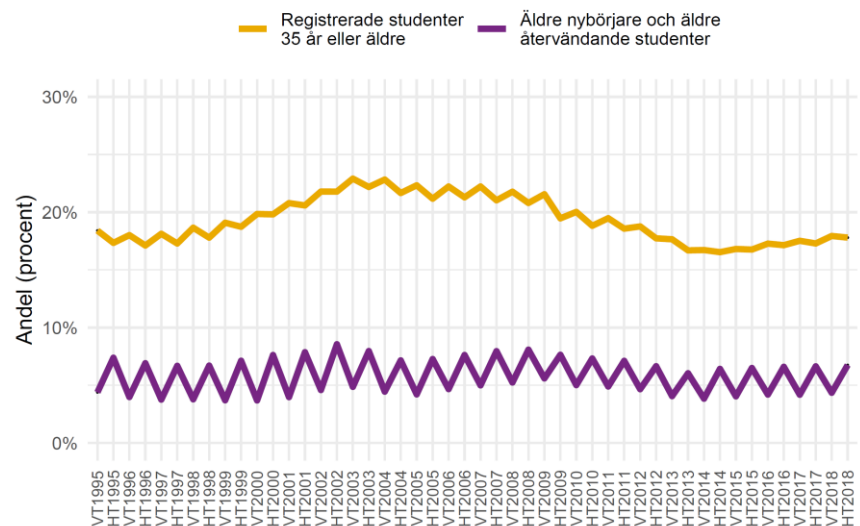
Definition av målpopulation, avgränsningar och frågeställningar

Vår målpopulation är studenter som är 35 år eller äldre. Vi studerar dels äldre nybörjare, dels äldre återvändande studenter. Äldre återvändande studenter omfattar enligt vår definition inte alla studenter som är äldre än 35 år, utan vi har valt att fokusera på de studenter som inte har haft någon registrering på kurs i högskolan de senaste tre terminerna innan den studerade perioden. Enbart registreringar inom ramen för högskolornas ordinarie utbildningsutbud (dvs. registreringar som ingår i universitets- och högskoleregistret)² ingår i analysen. Äldre studenter som studerar på en uppdragsutbildning ingår alltså inte i analysen.

De äldre studenterna vi studerar har delats in i tre grupper:

- Nybörjare 35 år eller äldre
- Återvändande studenter 35 år, eller äldre med en examen som inte haft en registrering i högskolan de senaste tre terminerna
- Återvändande studenter 35 år eller äldre utan examen som inte haft en registrering i högskolan de senaste tre terminerna

Figur 1. Totalt antal registrerade studenter över 35 respektive registrerade äldre nybörjare och äldre återvändande studenter VT1995-HT2018 som andel av samtliga registrerade studenter

² I en tidigare publicerad rapport från UKÄ föreslogs att även uppdragsutbildningar skulle inkluderas i Universitets- och högskoleregistret, se *Uppdragsutbildning vid universitet och högskolor - Redovisning av ett regeringsuppdrag* 2016:8.

Det totala antalet studenter som är äldre än 35 år är avsevärt fler än summan av antalet äldre nybörjare och återvändande studenter, enligt definitionen som kommer användas i rapporten, vid varje givet tillfälle. Skillnaden mellan definitionerna illustreras i figur 1. Utifrån informationen i figuren kan vi också konstatera att andelen äldre nybörjare och äldre återvändande studenter legat mellan 5 och 10 procent av det totala antalet registrerade studenter under hela tidsperioden. Höstterminen 2018 var andelen 6 procent.

Disposition

I studiens inledande del kommer vi att besvara följande frågeställningar:

- Hur har antalet äldre nybörjare och äldre återvändande studenter inom den svenska högskolan förändrats under perioden 1995-2018?
- Hur ser förhållandet mellan campus- och distansutbildning ut, verkar möjligheter till distansstudier underlätta högskolestudier för äldre studenter?
- Hur ser åldersfördelningen ut bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter?
- Vilka utbildningar är mest populära bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter?
- Vid vilka högskolor är andelen äldre nybörjare och äldre återvändande studenter högst?

Därefter kommer vi att särskilt följa upp äldre studenter som återkom till eller var nybörjare i den svenska högskolan 2009-2011. Syftet är att undersöka i vilken utsträckning äldre studenter genom sina studier bidragit till kompetensförsörjning inom vissa näringsgrenar, samt om äldre studenters studier leder till karriärutveckling för individen. Vi kommer att undersöka vad studenterna gjorde före studierna påbörjades eller återupptogs samt vad de gjorde 6 år senare (vilket är det senaste året vi har uppgifter för). Vi fokuserar i huvudsak på två olika arbetsmarknadsrelaterade utfall: branscher och yrken. Frågorna som besvaras i avsnittet är:

- Hur ser flödena ut mellan näringsgrenar bland äldre studenter som påbörjar eller återvänder till studier på ett urval av yrkesexamensprogram?
- Hur ser flödena ut mellan yrken med olika kvalifikationsnivå bland äldre studenter som påbörjar eller återvänder till studier på yrkesexamensprogram, generella program och fristående kurser?

I studien använder vi oss av registerdata från Statistikmyndigheten SCB.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Ett av syftena med den här studien är att undersöka de äldre studenternas bidrag till kompetensförsörjningen inom vissa näringsgrenar. De ovan nämnda flödesanalyserna möjliggör en illustration av hur stort flödet mellan olika branscher är bland de studenter som påbörjade en viss utbildning, exempelvis en utbildning som leder till en lärarexamen, vid en given tidpunkt. Det ska betonas att detta är enklare för vissa utbildningar än andra. Yrkesexamensprogram som leder till ett legitimationsyrke är enklare att följa upp än utbildningar med en bredare arbetsmarknad som kan leda till ett yrke inom flera olika näringar.

Exemplet studenter på lärarutbildningar kan illustrera hur resultaten från analysen ska tolkas. Om fler individer i den studerade populationen [äldre studenter på lärarutbildningar] arbetade i skolan efter att de påbörjade eller återvände till studier torde studierna i högskolan ha haft en positiv effekt på kompetensförsörjningen till skolan. Om antalet individer som arbetade i skolan istället skulle minska har utbildningsmöjligheten istället en negativ effekt på kompetensförsörjningen till skolan, åtminstone på kort sikt.

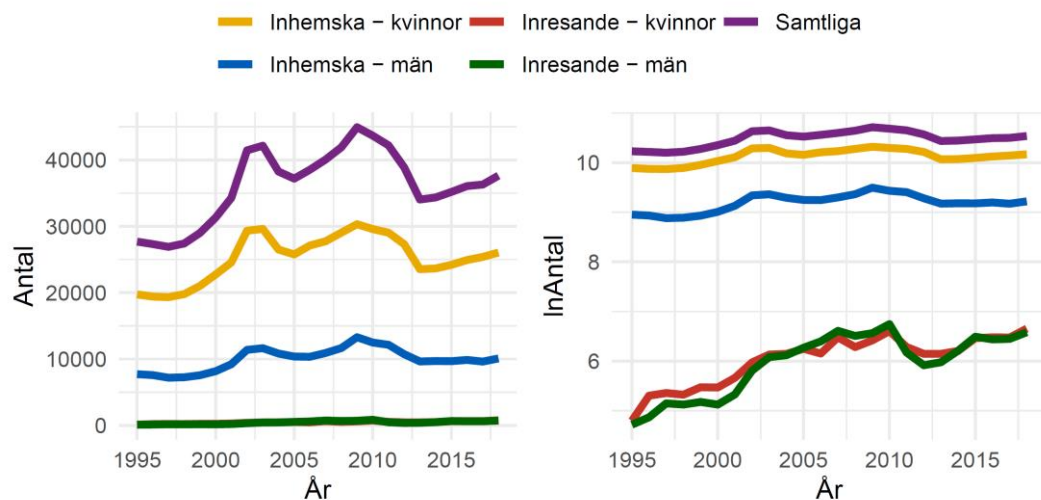
Möjligheterna att bilda sig och vidareutbilda sig är förstås också ett viktigt syfte med högskolestudier, särskilt för individen. Att analysera om äldre studenters studier lett till en ökad bildning för den enskilda individen, är förstås svårt inom ramen för en registerstudie. För att göra detta krävs andra metoder. Dock finns det möjlighet att åtminstone analysera en eventuell koppling mellan högskolestudier och karriärutveckling. Detta kommer vi att göra genom att studera flöden mellan olika yrkeskategorier. I den här rapporten koncentrerar vi oss på att översiktligt beskriva flöden mellan yrkeskategorier bland äldre studenter som påbörjat eller återvänt till fristående kurser, generella program eller yrkesexamenprogram. Ansatsen i den här rapporten är deskriptiv. I och med regeringens ambition, finns det dock starka skäl att utvärdera kausala effekter av hur kortare (eller längre) högskolestudier påverkar arbetstagares möjlighet till karriärutveckling och arbetsgivares möjlighet till kompetensförsörjning.

Vad läser de äldre studenterna

Under perioden 1995-2018 har antalet äldre nybörjare och äldre återvändande studenter varierat mellan 25 000 – 40 000 individer per år, se figur 2. Antalet äldre nybörjare och äldre återvändande studenter har ökat från 27 000 studenter 1995 till 37 000 studenter 2018. Dock har antalet minskat sedan toppnoteringarna 2009 (45 000).

De 37 000 registrerade äldre studenterna 2018 kan jämföras med det totala antalet registrerade studenter, vilket höstterminen 2018 var cirka 350 000. En tydlig trend är att antalet inresande äldre studenter ökat under tidsperioden (se den högra panelen i figur 1 där antalsuppgifterna logaritmerats för att möjliggöra en jämförelse av förändringstakten i de olika grupperna).

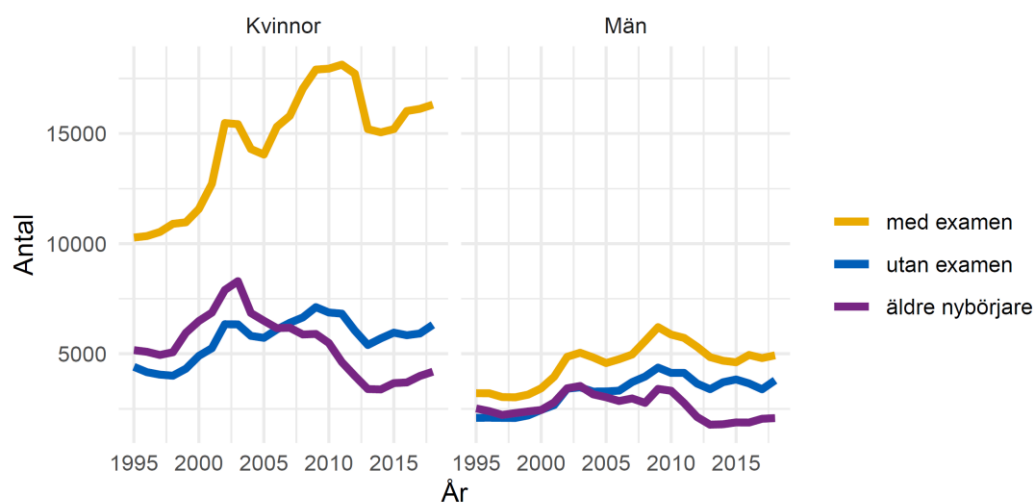
Figur 2. Antal äldre nybörjare och äldre återvändande studenter 1995-2018, kön och inresande studenter. Den högra panelen innehåller logaritmerade uppgifter för att jämföra förändringarna inom grupper över tid

Dubbelt så många kvinnor bland äldre studenter

Kvinnor har under hela tidsperioden varit kraftigt överrepresenterade bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter. 2018 var omkring 60 procent av samtliga registrerade studenter kvinnor, bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter var motsvarande andel 71 procent. Förhållandet mellan män och kvinnor har varit relativt oförändrat under perioden 1995-2018, dock har antalet kvinnor ökat något mer än antalet män sedan 2013. Under perioden 1995-2018 har också antalet äldre inresande studenter ökat relativt kraftigt. Från omkring 200 år 1995 till nästan 1 400 år 2018.

Figur 3. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter med respektive utan examen, 1995-2018 per kön

Den största kategorin bland de äldre studenterna har under hela tidsperioden utgjorts av äldre återvändande studenter med en examen från ett svenskt lärosäte. I figur 3 har vi redovisat antalet äldre studenter i grupperna: nybörjare, återvändande med examen och återvändande utan examen. Där framgår också tydligt att kvinnodominansen är särskilt stor bland återvändande studenter med examen. År 2018 fanns det 16 300 kvinnor och 4 900 män med examen som återkommit till högskolan. I denna grupp var andelen kvinnor således 77 procent 2018.

Äldre studenter och situationen på arbetsmarknaden

I såväl figur 2 och 3 är det tydligt att antalet äldre studenter som återvänder till eller påbörjar högskolestudier ökade i samband med IT-kraschen runt millennieskiftet samt i samband med finanskrisen 2008. Finanskrisen innebar dock ingen ökning för antalet äldre nybörjarkvinnor. Bland männen är dock mönstren snarlika inom samtliga grupper.

Ökningen kan förklaras av flera skäl och vi har inte närmare studerat eventuella kausalsamband mellan hur kriser och konjunkturer påverkar tillströmningen av studenter som varit etablerade på arbetsmarknaden.

80 procent av de äldre återvände eller påbörjade studier på fristående kurser under perioden...

Fristående kurser är den vanligaste studieformen för både äldre nybörjare och återvändande studenter. Under perioden 1995-2018 var det 80 procent av de äldre som påbörjade eller återvände till högskolestudier som studerade på fristående kurs, av dessa var 71 procent kvinnor. Uppgifterna gäller individer och vi har inte räknat om uppgifterna till helårstudenter (HST), andelen HST på fristående kurser är sannolikt

avsevärt lägre men det skulle fortfarande vara den dominerande studieformen. I tabell 1 och 2 har vi listat de mest populära utbildningarna bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter under perioden 1995-2018, uppgifter för samtliga program finns i bilagan.

Tabell 1. Tio mest populära program/kurser bland äldre återvändande studenter vid återvändartillfället 1995-2018

Program/Kurs	med examen		utan examen		Totalt	Andel %	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män
Fristående kurs	302077	97520	110924	63016	573537	72%	28%
Lärarexamen	4868	1494	5575	2646	14583	72%	28%
Specialistsjuksköterskeexamen	12235	1541	189	15	13980	89%	11%
Specialpedagogexamen	6114	529	856	65	7564	92%	8%
Kandidatexamen	1420	580	2841	1723	6564	65%	35%
Masterexamen	3921	1409	584	636	6550	69%	31%
Magisterexamen	3660	1311	381	310	5662	71%	29%
Sjuksköterskeexamen	1095	174	3308	722	5299	83%	17%
Psykoterapeutexamen	2707	703	138	55	3603	79%	21%
Speciallärarexamen	3189	272	61	6	3528	92%	8%

Bland de äldre återvändande studenterna är kvinnor överrepresenterade på i stort sett samtliga utbildningar. Störst är könsskillnaden inom specialpedagogik och specialistsjuksköterskeutbildning, 92 respektive 89 procent kvinnor.

Överrepresentationen av kvinnor är något mindre bland de äldre nybörjarna på fristående kurser (65 procent). Bland de mest populära utbildningarna återfinns tre stycken där majoriteten av studenterna är män. Högskoleingenjörutbildningar (67 procent), utbildningar som leder till magisterexamen (58 procent) och utbildningar som leder till masterexamen (58 procent). Studenter på de senare utbildningarna utgörs dels av inresande studenter (där könsfördelningen generellt sett är mer jämn) och svenska studenter som avlagt sin examen på grundnivå utanför Sverige. Det är endast i gruppen äldre nybörjare på mastersprogram andelen män och kvinnor befinner sig inom jämställdhetsintervallet (40-60 procent). Bland de mest populära utbildningar var det endast högskoleingenjörsexamen där andelen män varit högre än andelen kvinnor.

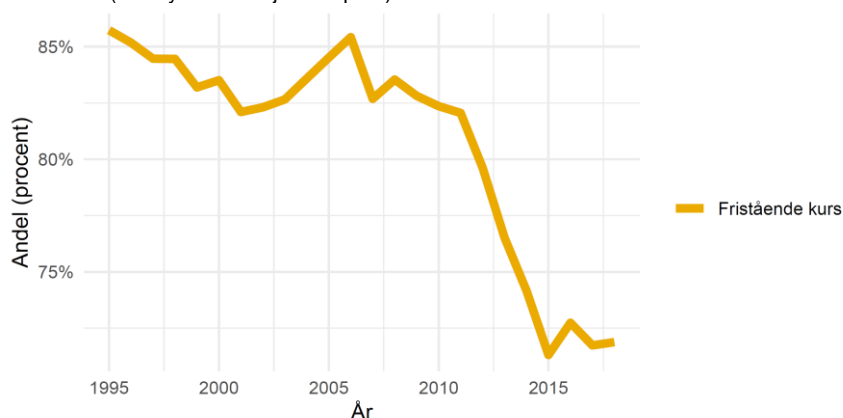
Tabell 2. Tio mest populära program/kurser bland äldre nybörjare vid nybörjartillfället 1995-2018

Program/kurs	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor %	Män %
Fristående kurs	81884	43757	125641	65%	35%
Lärarexamen	9646	2713	12359	78%	22%
Sjuksköterskeexamen	10043	1320	11363	88%	12%
Kandidatexamen	3176	1583	4759	67%	33%
Socionomexamen	3370	653	4023	84%	16%
Högskoleingenjörsexamen	1220	2437	3657	33%	67%
Masterexamen	1522	2089	3611	42%	58%
Förskollärarexamen	2534	75	2609	97%	3%
Social omsorgsexamen	1638	128	1766	93%	7%
Magisterexamen	707	991	1698	42%	58%

...men andelen som påbörjar eller återvänder till fristående kurser har minskat under senare år

Fristående kurs har under hela tidsperioden varit den mest populära studieformen bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter. Andelen som påbörjat eller återkommit till studier på fristående kurs har dock minskat sedan mitten av 1990-talet. Från över 85 procent 1995 till strax över 70 procent 2018. Den stora förändringen skedde efter 2011, se figur 4. Minskningen sammanfaller med att lärosätena drog ner på antalet HST när den tillfälliga utökningen som gjordes i samband med lågkonjunkturen 2010-2011 upphörde.³

Figur 4. Andel äldre studenter som påbörjar eller återvänder till studier på fristående kurs 1995-2018 (OBS y-axeln börjar inte på 0)

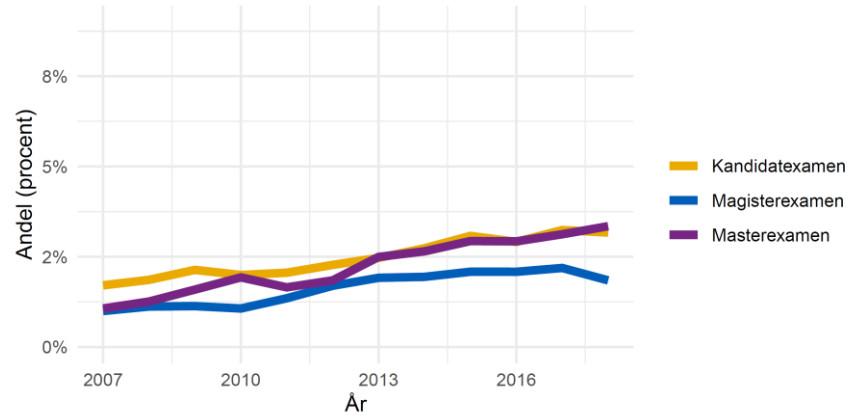

Att andelen som påbörjar eller återvänder till studier på fristående kurser minskat innebär att det bland äldre studenter blivit relativt sett vanligare

³ Se *Betydande minskning av antalet helårsstudenter 2012*. <https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/statistiska-analyser/statistiska-analyser/2013-03-14-farre-studenter-i-hogskolan-2012.html> (hämtad 2021-01-22).

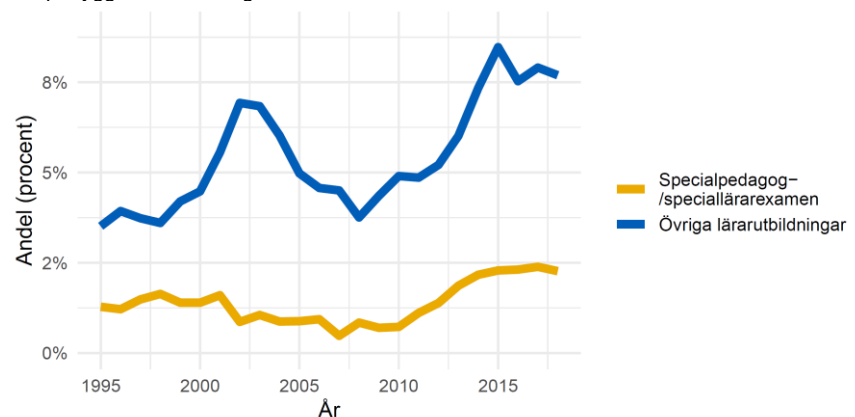
att söka sig till andra studieformer. I figur 5 visas att andelen som påbörjat eller återvänt till studier på generella program i princip fördubblats under sedan 2007 (då dessa infördes).

Figur 5. Andel äldre studenter som påbörjar eller återvänder till studier på generella program 2007-2018

Utifrån informationen i tabell 1 och 2 kunde vi konstatera att lärarutbildningar och vårdutbildningar var särskilt populära bland äldre studenter. I figur 6 visas andelen som påbörjat eller återvänt till lärarutbildningar samt specialpedagog- och speciallärarutbildningar. 2018 var andelen på lärarutbildningar omkring 8 procent, dock har andelen äldre studenter som återvänt till en lärarutbildning varierat kraftigt under tidsperioden. Under mitten av 1990-talet låg andelen på omkring 3,5 procent. Andelen ökade under början av 2000-talet men föll tillbaka till nivåer under 5 procent efter 2004 för att öka igen efter 2011. Andelen som återvänt till specialpedagog- och speciallärarutbildningar har varierat mellan 0,5-2 procent.

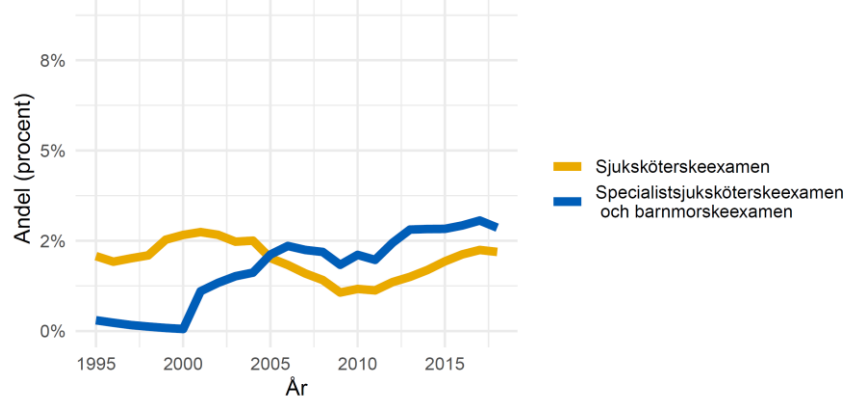
Figur 6. Andel äldre studenter som påbörjar eller återvänder till studier på lärarutbildningar och påbyggnadsutbildningar för lärare 2007-2018

Det cykliska mönstret som vi kunde observera bland de äldre lärarstudenterna går igen även på sjuksköterskeutbildningen. Vi kan också konstatera att specialistsjuksköterskeutbildningar (inklusive barnmorskeutbildning) gick om sjuksköterskeutbildningar efter 2005. Det vill säga en större andel av de äldre studenterna påbörjade eller

återvändande till påbyggnadsutbildningar för sjuksköterskeexaminerade, än andelen som påbörjade eller återvände till en sjuksköterskeutbildning.

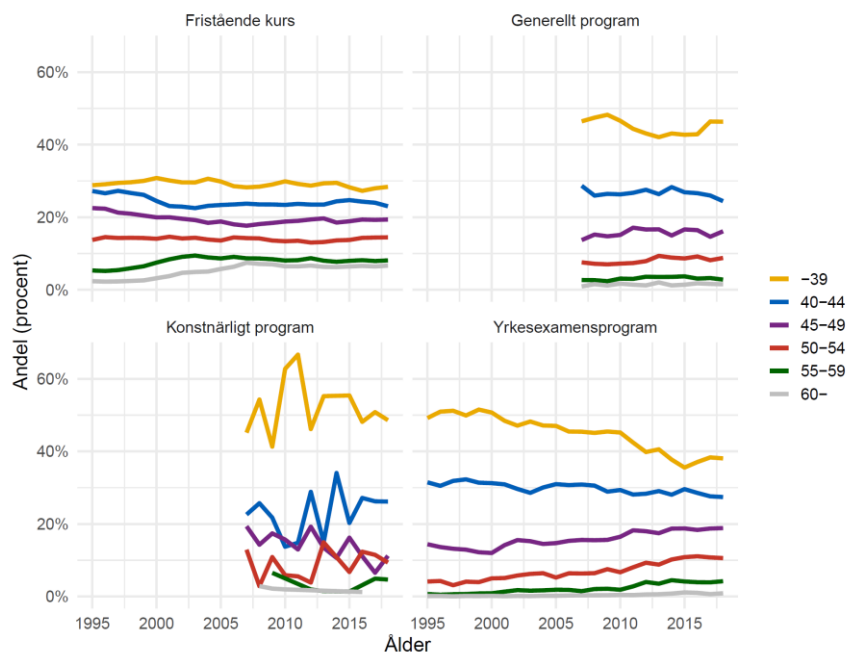
Figur 7. Andel äldre studenter som påbörjar eller återvänder till studier på sjuksköterskeutbildningar och påbyggnadsutbildningar för sjuksköterskor 2007-2018

Högre andel över 45 år som studerar på yrkesexamensprogram

De som läser fristående kurser är äldre än programstudenterna bland de äldre studenterna. Bland äldre nybörjare och återvändande studenter på fristående kurser 2018 var 30 procent under 40 år, medan motsvarande andel var 38 procent på yrkesexamensprogram, 46 procent på generellt program och 39 procent på konstnärligt program.

Figur 8. Andel äldre nybörjare och äldre återvändande studenter, 1995-2018 per studieform och åldersgrupp

Andelen äldre studenter på yrkesexamensprogram som var 39 år eller yngre har minskat från nivåer runt 50 procent under 1990-talet till strax under 40 procent sedan 2015. Samtidigt har andelen som är över 45 ökat relativt kraftigt under motsvarande tidsperiod. Exempelvis har andelen 45-49 åringar på yrkesexamenprogram ökat från omkring 10 procent vid millennieskiftet till strax under 20 procent 2018. Vi har inte noterat någon motsvarande förändring bland de äldre studenterna i andra studieformer.

Över hälften av alla äldre återvändande studenter påbörjar studier på distans

Möjligheterna att studera på distans har ökat betydligt sedan 1995, särskilt kraftigt var ökningen från 2002 och några år framåt, då lärosätena under en period fick högre ersättning för nätbaserade kurser.⁴ Distansstudier underlättar att kombinera studierna med familjeliv och distansstudenter är ofta äldre än campusstudenter. Därför är det inte förvånande att en av de tydligaste förändringarna under perioden 1995-2018 är att en allt högre andel av de äldre nybörjarna och de äldre återvändande studenterna återkommer till eller påbörjar högskolestudier på distans.

Kurser kan klassificeras som ej distans, distans eller nätuniversitet i det registerutdrag vi använt. I analysen har vi valt att referera till kurser som inte går på distans som campuskurser och slagit ihop distanskurser och nätuniversitet till en kategori. Om en student haft minst en registrering på distans i samband med att hen påbörjat eller återvänt till högskolestudier har studenten, i den här rapporten, definierats som en distansstudent.

1995 låg andelen som påbörjade eller återvände till studier på distans (distans eller nätuniversitet) på omkring 20-25 procent oavsett om det rörde sig om äldre nybörjare eller äldre återvändande studenter. År 2018 hade motsvarande andelar ökat betydligt. Då studerade hälften av de återvändande studenterna studierna på distans, bland de äldre nybörjarna var motsvarande andel 42 procent för män och 39 procent för kvinnor.

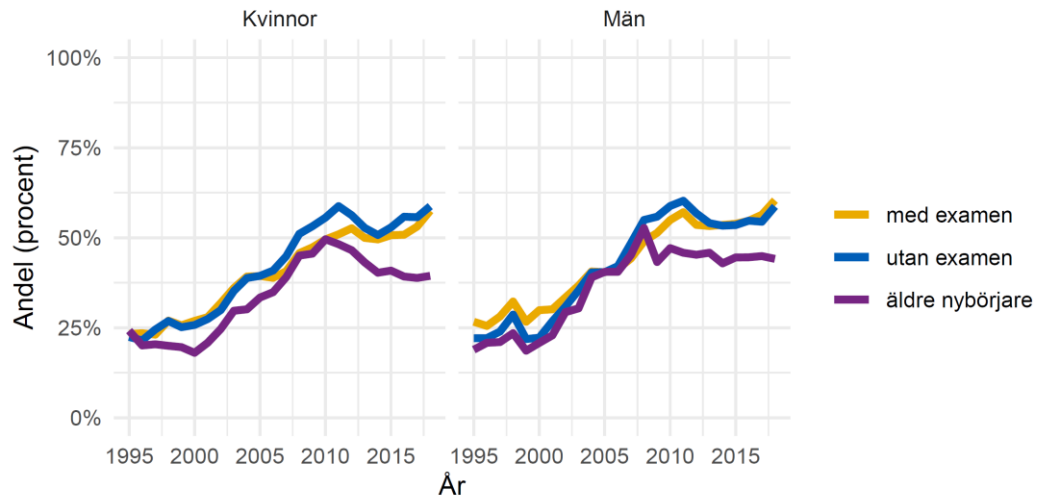
Bland äldre studenter som påbörjade eller återvände till högskolestudier 2018 var 53 procent registrerade på distansutbildningar. Detta kan jämföras med hur stor andel av alla registrerade studenter som studerade på distans, under läsåret 2018/19 då 30 procent av samtliga studenter studerade på distans.⁵ Andelen som påbörjar eller återvänder till högskolan för studier på distans har ökat inom samtliga åldersgrupper. 2018 var det endast bland de allra äldsta, de som var 60 år eller äldre, som andelen distansutbildning var under 50 procent. Bland studenterna

⁴ Se exempelvis: Uppföljning av Sveriges nätuniversitet Slutrapport 2: Tillgänglighet, rekrytering och extra ersättning, Högskoleverkets rapportserie 2005:49 R

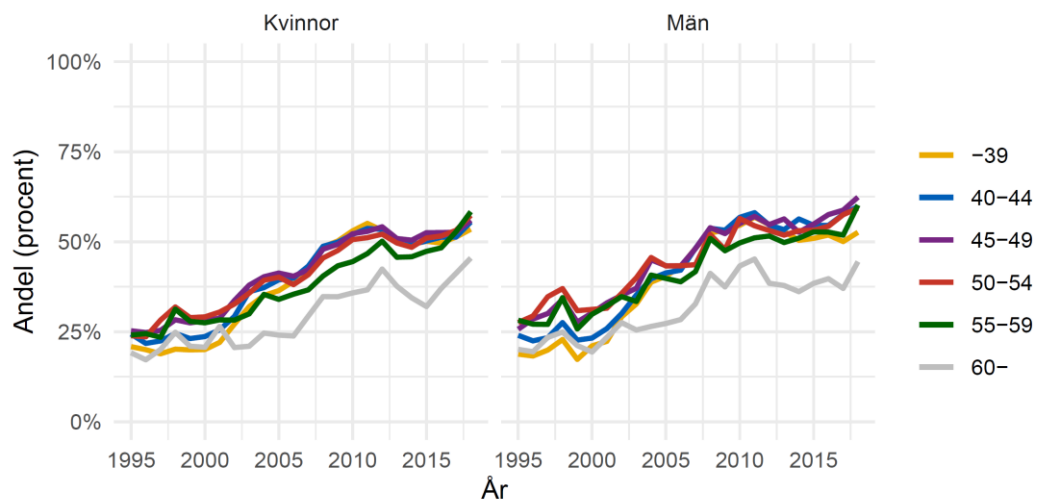
⁵ Se *Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2018/19* (UF SM 2001 20), s. 28.

som var mellan 35-39 år var andelen på distansutbildningar näst lägst, 52 procent av kvinnorna och 51 procent av männen.

Figur 9. Andel äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som påbörjar eller återvänder till studier på distans, 1995-2018, per kön och typ av student

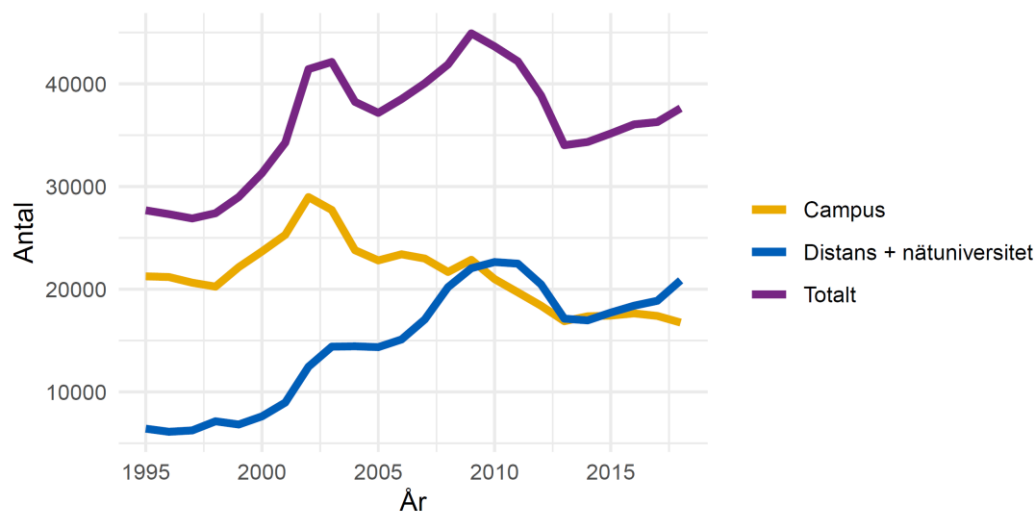

Figur 10. Andel äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som påbörjar eller återvänder till studier på distans, 1995-2018, per kön och åldersgrupp

Vi kan konstatera att de ökade möjligheterna att studera på distans påverkat de äldre nybörjarna och de äldre återvändande studenternas val i hög utsträckning. Efter 2002 har antalet äldre studenter som återvänder till eller påbörjar högskolestudier på campus uppvisat en nedgående trend. Faktum är att antalet i gruppen som påbörjar eller återvänder till studier på campus var omkring 4 000 färre 2018 än 1995, se figur 6, detta alltså trots att antalet äldre studenter ökat med omkring 10 000.

Figur 11. Äldre nybörjare och återvändande studenter 1995-2018

Högst andel äldre studenter på högskolor med mycket distansutbildning

I tabell 3 har vi kartlagt antalet äldre nybörjare och antalet äldre återvändande studenter för alla svenska lärosäten under höstterminen 2018. Vi har också relaterat detta till det totala antalet registrerade studenter under samma termin.⁶

Stockholms universitet hade flest äldre studenter höstterminen 2018. Näst flest hade Göteborgs universitet. Relativt sett var dock andelen äldre studenter högst vid Kungl. Konsthögskolan. Bland de lärosäten som hade fler än 1 000 studenter registrerade under höstterminen 2018 var andelen äldre nybörjare och äldre återvändande studenter högst vid Högskolan Dalarna och Högskolan Väst (11 procent). Lägst var andelarna vid Handelshögskolan i Stockholm, Kungl. Tekniska högskolan och Chalmers tekniska högskola (1 procent).

Flera av de lärosäten som hade en hög andel äldre studenter höstterminen 2018 hade också en hög andel helårsstudenter (registrerade studenter omräknade till helårsstudenter) på distansutbildning under läsåret 2018/2019. Vid Högskolan Dalarna studerade 47 procent på distans, 54 procent på Mittuniversitetet, 43 procent vid Högskolan i Gävle. Detta kan jämföras med Kungl. Tekniska högskolan och Chalmers tekniska högskola där under 1 procent av helårsstudenterna studerade på distans.⁷

⁶ Vi har valt att exkludera mindre enskilda högskolor med under 300 registrerade studenter från redovisningen på grund av små tal.

⁷ Bearbetning av data från Statistikdatabas: Högskolan i siffror.

Tabell 3. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som påbörjade eller återvände till högskolan höstterminen 2018 per lärosäte, ordnade efter antal äldre nybörjare och äldre återvändande studenter

Lärosäten	äldre nybörjare	med examen	utan examen	Äldre nybörjare och återvändande studenter	Samtliga registrerade studenter	Registrerade studenter 35 år eller äldre	Andel äldre nybörjare och återkommande av samtliga	Andel äldre nybörjare och återkommande av studenter över 35 år
Samtliga	4191	13245	6175	23611	371098	68471	6%	34%
Stockholms universitet	371	1451	727	2549	32954	7738	8%	33%
Göteborgs universitet	361	1257	460	2078	31895	6600	7%	31%
Linnéuniversitetet	378	1007	483	1868	18976	4720	10%	40%
Umeå universitet	219	935	446	1600	21535	4430	7%	36%
Uppsala universitet	220	771	369	1360	30429	4128	4%	33%
Linköpings universitet	251	529	235	1015	20887	2858	5%	36%
Malmö universitet	185	570	250	1005	14551	3067	7%	33%
Lunds universitet	149	529	257	935	29114	2854	3%	33%
Högskolan Dalarna	188	469	273	930	8574	2705	11%	34%
Mittuniversitetet	142	495	264	901	9568	2482	9%	36%
Högskolan i Gävle	161	451	244	856	8801	2409	10%	36%
Högskolan Väst	149	496	196	841	7661	2204	11%	38%
Högskolan Kristianstad	138	437	218	793	8587	2310	9%	34%
Karlstads universitet	140	425	209	774	10477	2317	7%	33%
Mälardalens högskola	105	423	167	695	9977	2250	7%	31%
Högskolan i Halmstad	131	319	216	666	7410	1543	9%	43%
Högskolan i Borås	117	329	127	573	6914	1591	8%	36%
Luleå tekniska universitet	82	347	142	571	9508	1649	6%	35%
Karolinska institutet	91	403	53	547	7574	1789	7%	31%
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	92	327	126	545	9071	1386	6%	39%
Högskolan i Skövde	88	244	157	489	5535	1275	9%	38%
Örebro universitet	74	323	90	487	10809	1213	5%	40%
Södertörns högskola	89	153	118	360	7474	1200	5%	30%
Blekinge tekniska högskola	43	97	72	212	3490	550	6%	39%
Sveriges lantbruksuniversitet	34	107	54	195	4838	510	4%	38%
Kungl. Tekniska högskolan	50	39	50	139	14442	482	1%	29%
Sophiahemmet Högskola	26	51	8	85	882	279	10%	30%
Ersta Sköndal Bräcke högskola	23	27	23	73	1193	425	6%	17%

Chalmers tekniska högskola	18	17	32	67	9885	223	1%	30%
Enskilda Högskolan Stockholm	8	22	18	48	383	169	13%	28%
Kungl. Konsthögskolan	12	30	5	47	233	73	20%	64%
Stockholms konstnärliga högskola	7	19	18	44	621	127	7%	35%
Konstfack	13	20	10	43	761	127	6%	34%
Gymnastik- och idrottshögskolan	3	20	9	32	958	86	3%	37%
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	2	16	9	27	900	76	3%	36%
Försvarshögskolan	1	20	4	25	804	69	3%	36%
Röda Korsets Högskola	10	2	9	21	844	203	2%	10%
Handelshögskolan i Stockholm	2	1	0	3	1752	11	0%	27%

Vad leder studierna till – en flödesanalys med fokus på arbetsmarknaden

I avsnitten ovan har vi konstaterat att antalet äldre nybörjare och äldre återvändande studenter ökat sedan mitten av 1990-talet, samt

- att kvinnor var starkt överrepresenterade bland de äldre studenterna,
- att fristående kurser var den vanligaste studieformen,
- att programutbildningar som leder till legitimationsyrken (lärare, sjuksköterska, specialistsjuksköterska, specialpedagog, socionom) var de mest populära yrkesexamensprogrammen, och
- att distansutbildningar blivit allt viktigare bland de äldre studenterna under perioden 1995-2018.

Utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv är det viktigt att förstå vad studierna leder till. I detta avsnitt studerar vi äldre studenter som påbörjade eller återvände till studier under perioden 2009-2011.

Vi kommer att undersöka vilka näringsgrenar äldre nybörjare och äldre återvändande studenter var verksamma inom ett år innan de påbörjade sina studier samt inom vilken näringsgren, enligt svensk standard för indelning i näringsgrenar (SNI), de arbetade i 6 år efter nybörjar- eller återkomststillfället. Vi kommer att redovisa sådana flöden för äldre nybörjare och äldre återvändande studenter på fristående kurser samt ett urval av de program som är mest populära bland äldre studenter.⁸

Vi kommer också att undersöka om högskolestudiers betydelse för de äldre studenternas karriärutveckling genom att observera liknande flöden men med fokus på yrken. För detta ändamål kommer vi att använda oss av standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 1-siffernivå).⁹ Antals- och andelsuppgifter till flödesanalysen återfinns också i tabellform i bilagan, se tabell B (näringsgrenar) och C (yrken).

⁸ För en beskrivning av standard för svensk näringsgrensindelning, se <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/> (hämtad 2020-11-29).

⁹ För en beskrivning av standard för svensk yrkesklassificering, se tabell X (sid 25) samt <https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-yrkesklassificering-ssyk/> (hämtad 2020-11-29).

Näringsgrensflöden – fokus på byte av näringsgren

I detta avsnitt redovisar vi flödet för de fem största yrkesexamensprogrammen bland äldre studenter. Det vill säga utbildningar som leder till en lärarexamen, sjuksköterskeexamen, specialistsjuksköterskeexamen, specialpedagogexamen samt högskoleingenjörsexamen. Majoriteten av dessa utbildningar är, vilket konstaterats ovan, kvinnodominerade, högskoleingenjörsutbildningarna utgör ett undantag.

För att göra visualiseringen av näringsgrensflödena läsbara har vi koncentrerat oss på de näringsgrenar där flest individer inom respektive population är verksamma. För flöden kopplade till lärar- och vårdutbildningar har samtliga näringsgrenar, bortsett från de tre näringsgrenar som högst andel av individerna var verksamma inom före respektive efter utbildningstillfället, klassificerats som ”övriga näringsgrenar”. För flöden kopplade till högskoleingenjörsutbildningar har samtliga näringsgrenar, bortsett från de fem näringsgrenar som högst andel av individerna var verksamma inom före respektive efter utbildningstillfället, klassificerats som ”övriga näringsgrenar”.¹⁰

Lärarexamen

Den största programutbildningen bland äldre studenter under perioden 1995-2018 var utbildningar som leder till lärarexamen.

Lärarytbildningen har gjorts om flera gånger under tidsperioden (i figur 6 har samtliga lärarytbildningar inkluderats). I figur 12 har vi kartlagt flöden mellan näringsgrenar bland de äldre studenter som påbörjade eller återvände till en lärarytbildning (som var tänkt att leda till en lärarexamen) 2009-2011, totalt 5 480 individer.

Först och främst kan vi konstatera att över hälften av alla i gruppen var verksamma inom utbildningsväsendet innan de påbörjade eller återvände till en lärarytbildning. Vi kan också konstatera att en stor del i gruppen var verksamma inom enheter för vård och omsorg året innan de återvände till eller påbörjade studier på en lärarytbildning.

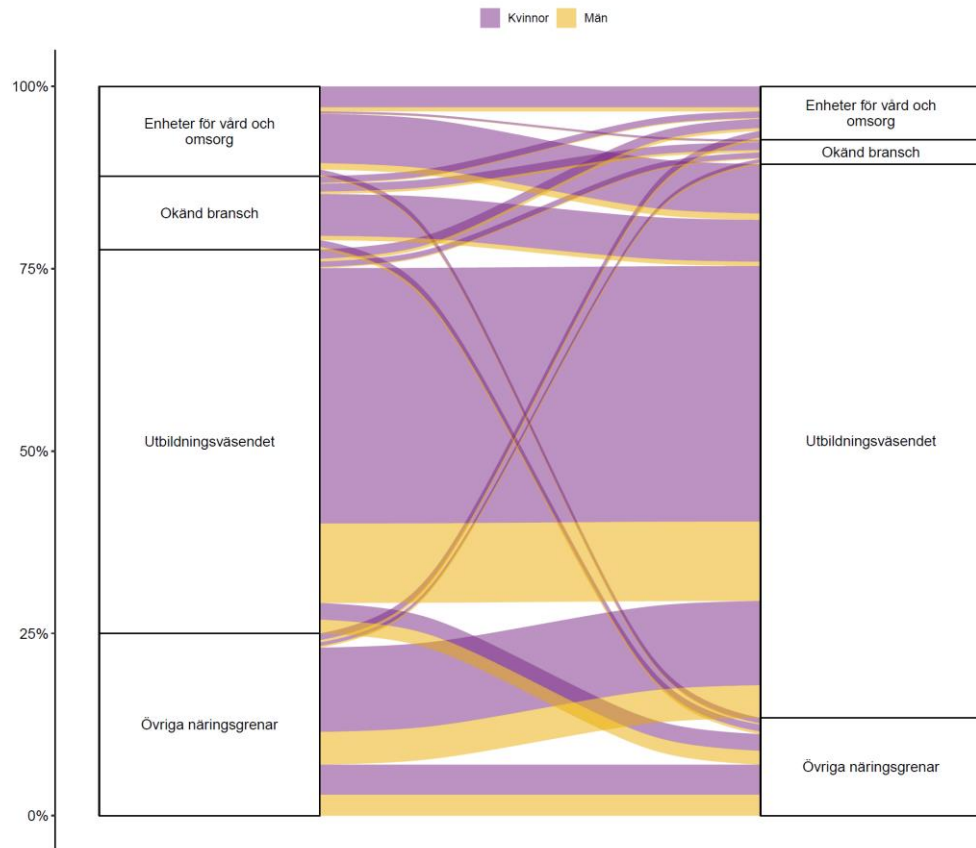
Det kanske viktigaste resultatet är att en betydligt större andel av individerna i gruppen var verksamma inom utbildningsväsendet 6 år efter att de återvände till eller påbörjade studier, 76 procent jämfört med 53 procent innan studierna. 77 procent av de som var verksamma inom utbildningssektorn efter studierna hade avlagt en lärarexamen¹¹ efter nybörjar- eller återkomststillfället. I hela populationen var motsvarande andel 65 procent. Det innebär att äldre nybörjare och äldre återvändare som påbörjar eller återvänder till studier på en lärarytbildning har en

¹⁰ Fullständiga antals- och andelsuppgifter (dock inte flöden) återfinns i tabell A i bilagan.

¹¹ Lärarexamen, ämneslärarexamen, grundlärarexamen, förskolelärarexamen eller yrkeslärarexamen.

positiv nettoeffekt på utbildningsväsendet. Både i form av personal (1 260 personer fler), men också i form av behöriga lärare (då en hög andel tagit examen).

Figur 12. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade lärarutbildning 2009-2011, n = 5480

Sjuksköterskeexamen

Totalt 1 456 äldre individer påbörjade eller återvände till en sjuksköterskeutbildning 2009-2011. Rekryteringen till sjuksköterskeutbildningar var något bredare än till lärarutbildningarna sett till vilken näringsgren de äldre studenterna var verksamma inom ett år innan, se figur 13. Strax under hälften var dock verksamma inom enheter från vård och omsorg.

I övrigt påminner flödet starkt om det på lärarutbildningarna. Innan studierna var 49 procent verksamma inom vården, 6 år senare arbetade 81 procent inom enheter för vård och omsorg. Av de som arbetade inom enheter för vård och omsorg hade 81 procent avlagt en sjuksköterskeexamen under perioden, i hela populationen var motsvarande andel 72 procent. Inom vård och omsorg ser vi alltså ett ännu tydligare tillskott till kompetensförsörjningen i jämförelse med utbildningsväsendet.

Figur 13. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade en sjuksköterskeutbildning 2009-2011, n = 1358

Specialistsjuksköterskeexamen

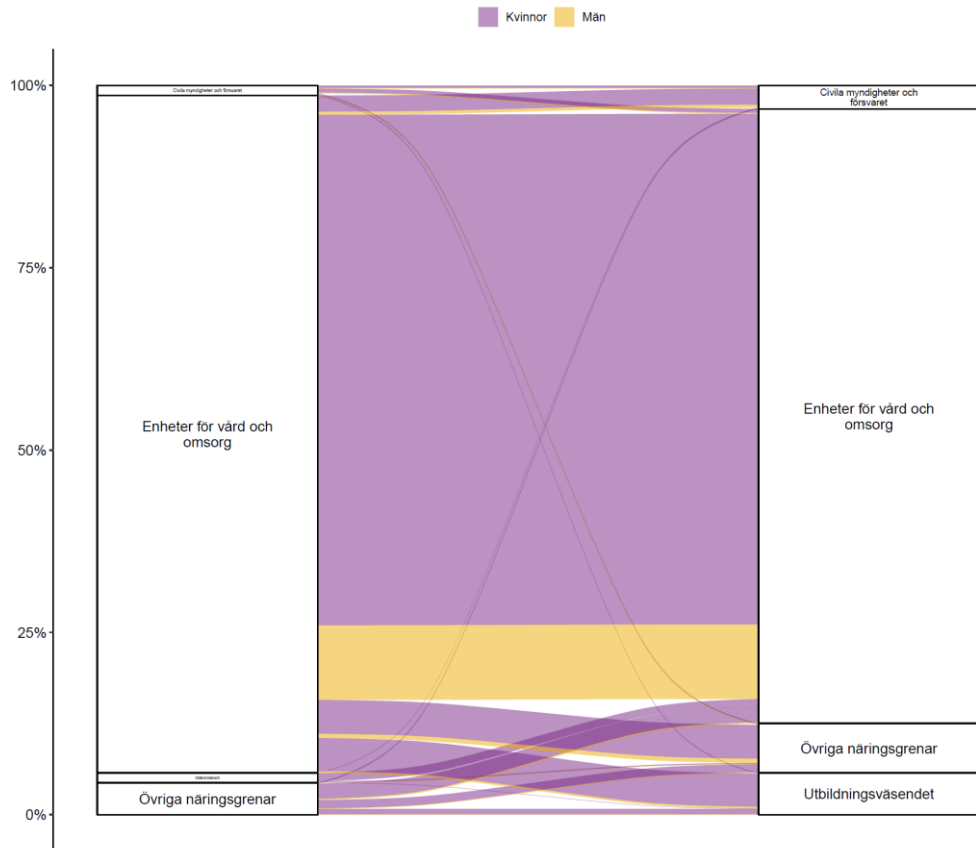
Den påbyggnadsutbildning som flest äldre studenterna påbörjade eller återvände till under perioden var utbildningar som leder till en specialistsjuksköterskeexamen, totalt 2 394 individer.

I och med att utbildningen är en påbyggnadsutbildning för yrkesverksamma är det inte särskilt förvånande att de allra flesta som påbörjade utbildningen 2011 var verksamma inom vård och omsorg året innan (totalt 2 224 personer). Till skillnad från lärarutbildning och sjuksköterskeutbildning kan vi dock konstatera att utbildningen innebar ett nettoutflöde från vården (bland äldre studenter som påbörjade utbildningen 2009-2011), antalet verksamma inom vården minskade med 207 personer. Av de som återvände eller påbörjade en specialistsjuksköterskeutbildning under perioden hade 77 procent avlagt en specialistsjuksköterskeexamen efter nybörjartillfället.

Bland de som är kvar inom vården kan vi sannolikt förvänta oss att utbildningen inneburit en kompetenshöjning. Men kompetenshöjningen kan också ha bidragit till att andra karriärmöjligheter öppnat upp sig.

Exempelvis kan vi inom gruppen observera ett relativt stort flöde till utbildningsväsendet. En del av dessa är sannolikt verksamma som lärare på vårdutbildningar inom högskolan eller inom skolväsendet.

Figur 14. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade en specialistsjuksköterskeutbildning 2009-2011, n = 2528

Specialpedagogexamen

Specialpedagogexamen var den påbyggnadsutbildning som näst flest äldre studenter påbörjade eller återvände till under perioden 1995-2018. Bland de 620 studenter som påbörjade eller återvände till utbildningen 2009-2011 var nästan alla verksamma inom utbildningsväsendet året innan. Den näst vanligaste näringsgrenen var enheter för vård och omsorg.

Precis som bland specialistsjuksköterskorna kan vi observera en nettominskning av antalet yrkesverksamma inom den näringsgren som flest rekryterats från. I det här fallet utbildningsväsendet. 70 procent av de äldre studenterna som återvände till eller påbörjade en specialpedagog utbildning tog en specialpedagogexamen under perioden. Sannolikt innebär den rent formella kompetenshöjning som en specialpedagogexamen (precis som för specialistsjuksköterskor) att nya karriärmöjligheter öppnar upp sig. En relativt betydande andel i gruppen

har exempelvis övergått till att arbeta inom statliga myndigheter, där exempelvis Specialpedagogiska skolmyndigheten och Statens skolverk kan vara potentiella arbetsgivare.

Figur 15. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade en specialpedagogutbildning 2009-2011, n = 620

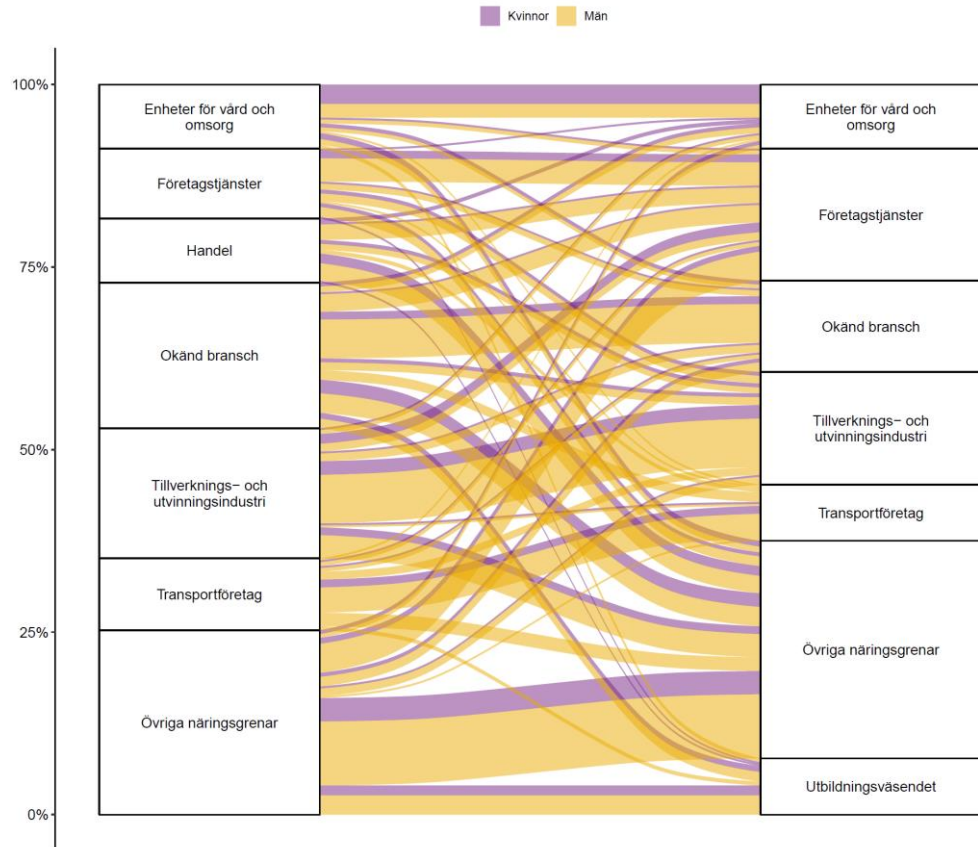

Högskoleingenjörsexamen

Bland de mest populära yrkesexamensprogrammen för äldre studenter var det endast på program som leder till en högskoleingenjörsexamen som andelen män var högre än andelen kvinnor.

Rekryteringen till högskoleingenjörsutbildningar är betydligt mer heterogen (sett till näringsgrenar) än de program vi redogjort för ovan. I kohorten som påbörjade eller återvände till högskoleingenjörsutbildning 2009-2011 kan vi konstatera att antalet sysselsatta inom bland annat byggindustrin, civila myndigheter och försvaret, företagstjänster samt inom utbildningsväsendet ökat, i förhållande till hur det såg ut före individerna påbörjade eller återvände till studier. Särskilt stor har ökningen varit inom företagstjänster. Värt att notera är också att antalet verksamma inom "okänd bransch" i gruppen mer än halverats. Andelen som tagit en högskoleingenjörsexamen under perioden är betydligt lägre än andelen som tagit en examen inom övriga yrkesexamenprogram vi redogjort för, endast 31 procent.

Figur 16. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade en högskoleingenjörsutbildning 2009-2011, n = 376

Yrkesflöden – fokus på kvalifikationsnivåer

För att fördjupa bilden av de äldre nybörjarnas och de äldre återvändande studenternas syfte med att påbörja eller återvända till högskolan har vi konstruerat liknande flöden som i figur 9-13. Vi följer samma kohorter av studenter, dvs. registrerade 2009-2011. Vad gäller yrkesverksamhet har vi här valt att undersöka vilken typ av yrken som individerna var verksamma inom 2008-2010 respektive 2015-2017.¹² Istället för att utgå från studenter som varit registrerade på olika program har vi tittat på studieformerna yrkesexamensprogram, generella program och fristående kurser.

Yrkeskoderna är, som visas i tabell 4, i viss utsträckning hierarkiska i relation till vilken utbildningsnivå som ”krävs” för yrket. Detta gäller kanske främst 3 (Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande) samt 2 (Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens). Det innebär att om andelen som arbetar inom SSYK 2 är större 6 år efter att studenterna påbörjat eller återvänt till studier än andelen som gjorde det ett år före, har studierna sannolikt bidragit till en karriärutveckling inom populationen.

Tabell 4. Benämningar SSYK-koder (1-siffernivå)

SSYK 2012	Benämning
1	Chefsyrken
2	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens
3	Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande
4	Yrken inom administration och kundtjänst
5	Service-, omsorgs- och försäljningsyrken
6	Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske
7	Yrken inom byggverksamhet och tillverkning
8	Yrken inom maskinell tillverkning och transport m.m.
9	Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion
0	Militära yrken
NA	Uppgift saknas

Yrkesexamensprogram

I figur 17 har vi tittat på flödena äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som påbörjade studier eller återvände till ett yrkesexamensprogram 2009-2011, totalt 15 000 individer.

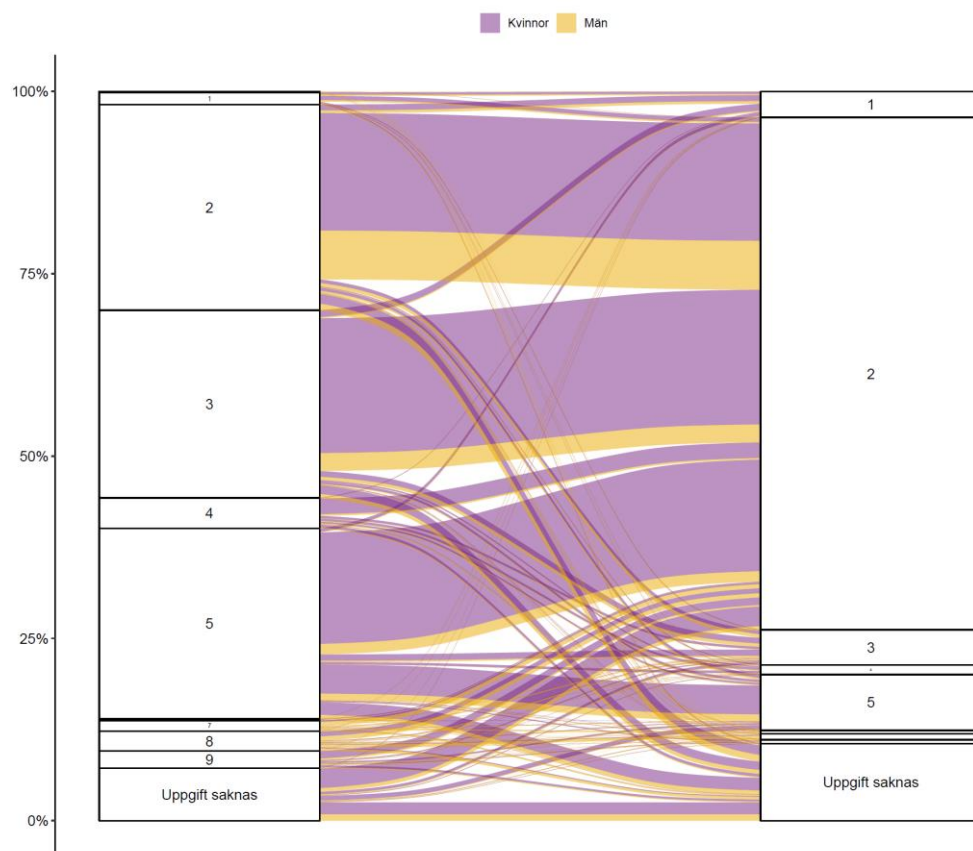
I figuren framgår det att en stor andel av alla individer i kohorten (70 procent) hade ett yrke som kräver en fördjupad högskolekompetens 2015-2017. En relativt stor andel (28 procent) arbetade redan inom ett

¹² 2017 är året med senast tillgängliga uppgifter.

sådant yrke året innan de påbörjade eller återvände till studier, men flödet från yrken med lägre kompetenskrav, det vill säga krav på högskolekompetens eller motsvarande (SSYK 3) samt service-, omsorgs och försäljningsyrken (SSYK 5) var stort. Vi kan således konstatera att studierna med stor sannolikhet inneburit en karriärutveckling för majoriteten av äldre nybörjare och äldre återvändande studenter på yrkesexamensprogram 2009-2011.

Andelen som tagit en examen (inte nödvändigtvis en yrkesexamen) under perioden är relativt hög, 75 procent.

Figur 17. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade yrkesexamensprogram 2009-2011, n = 15005

Generella program

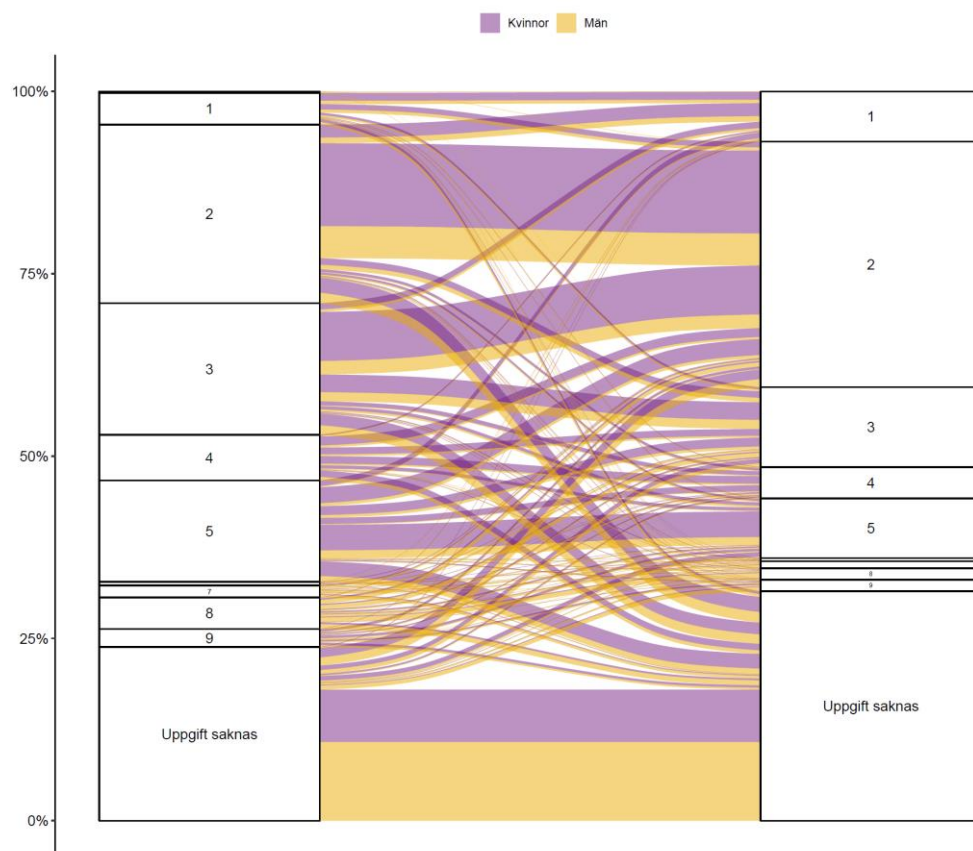
I figur 18 har vi tagit fram motsvarande uppgifter för äldre studenter på generella program. Totalt 7 760 individer under perioden 2009-2011, alltså lite drygt hälften av antalet som påbörjade eller återkom till studier på ett yrkesexamensprogram.

Det första som sticker ut är att yrkesuppgifter saknas för en relativt stor andel av studenterna. Detta kan delvis förklaras av att en relativt hög andel av studenterna på generella program är inresande studenter (exempelvis på masters- och magisterprogram). Andelen utan yrkesuppgift var dock högre 2015-2017 än 2008-2010, innan studierna

påbörjades. En förklaring till detta skulle kunna vara att studenter arbetar utomlands efter genomgången utbildning och därmed inte återfinns i yrkesregistret. I övrigt kan vi dock urskilja ett liknande mönster som för studenterna på yrkesexamenprogram. Särskilt tydligt är flödet från SSYK 3 till SSYK 2, dvs. individerna har gått från yrken med krav på högskolekompetens till yrken med krav på fördjupad högskolekompetens.

Färre än hälften, 44 procent, av de äldre studenterna som påbörjade eller återvände till ett generellt program tog en examen under perioden.

Figur 18. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade generellt program 2009-2011, n = 7757

Fristående kurser

I figur 19 redovisar vi motsvarande flöden för äldre studenter som påbörjade eller återvände till fristående kurser 2009-2011, totalt 106 195 individer. Även här kan vi konstatera att flödena går ”uppåt” i relation till vilken typ av kompetens som förväntas inom yrket.

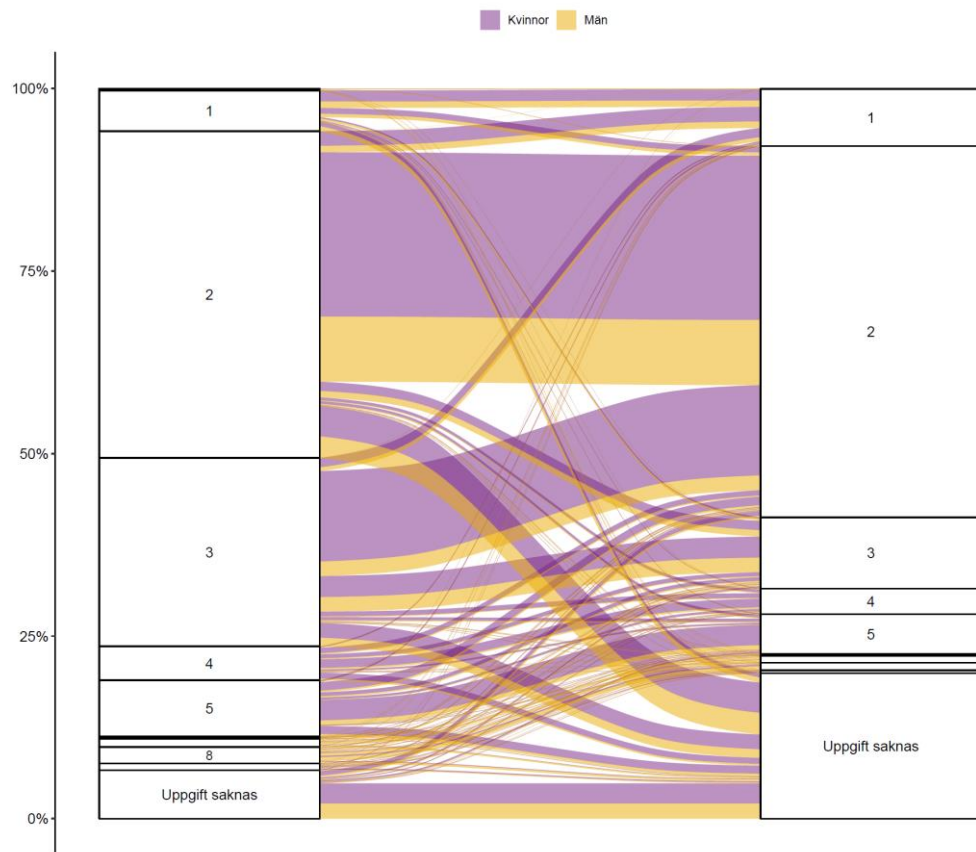
Precis som i övriga grupper arbetade en stor andel (45 procent) av individerna i kohorten inom ett yrke med krav på fördjupad högskolekompetens (SSYK 2) ett år före studierna. Men det var en avsevärt högre andel än bland studenterna som återvände eller påbörjade

studier på yrkesexamensprogram (28 procent) och generella program (24 procent).

Andelen som var verksamma inom ett yrke med krav på fördjupad högskolekompetens var något större 6 år senare (51 procent). Återigen kan vi observera ett stort flöde från gruppen som arbetade inom yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande (SSYK 3). Dock inte samma stora förflyttning som för studenterna på yrkesexamensprogram.

En relativt liten andel, 15 procent, av de äldre studenterna som påbörjade eller återvände till studier på en fristående kurs tog en examen under perioden,

Figur 19. Äldre nybörjare och äldre återvändande studenter som återvände till eller påbörjade en fristående kurs 2009-2011, n = 106 195

Äldre studenter i högskolan – positivt för kompetensförsörjningen?

Analysen av de äldre studenter som återvände till högskolan eller påbörjade högskolestudier 2009 - 2011 visar att de äldre studenternas högskolestudier var positivt för kompetensförsörjningen inom vården och skolan.

Bland de totalt 5 480 äldre studenterna som påbörjade eller återvände till en lärarutbildning 2009-2011 var exempelvis nettotillskottet till utbildningsväsendet omkring 1 300 individer. Av dessa hade 78 procent avlagt en lärarexamen under perioden. Nettotillskottet till enheter för vård och omsorg från sjuksköterskeutbildningarna är procentuellt ännu större, drygt 460 personer vilket motsvarar en 60 procentig ökning inom gruppen. Av dessa hade 81 procent avlagt en sjuksköterskeexamen under perioden.

Resultaten är mer svårtolkade för äldre studenter som påbörjade eller återvände till en högskoleingenjörsutbildning. Utifrån informationen i tabell B i bilagan kan vi dock konstatera att företagstjänster och informations- och kommunikationsföretag var de näringsgrenar med högst nettotillskott av individer.

Andelen som tar avsedd examen under den period vi följt upp var högst bland äldre studenter på specialistsjuksköterskeutbildningar och sjuksköterskeutbildningar (77 respektive 72 procent). Av de utbildningar vi studerat var andelen som tagit avsedd examen under perioden lägst på högskoleingenjörsutbildningar, 31 procent.

Avslutande diskussion

Högskolans roll för livslångt lärande tydligast inom kvinnodominerade legitimationsyrken

Den samlade bilden, det vill säga beskrivningen av vilka yrkesexamenprogram äldre studenter studerar på i kombination med analysen av näringsgrensflödena, visar att äldre studenters högskolestudier i hög utsträckning bidrar till kompetensförsörjningen inom vården och skolan.

En intressant observation är att en stor andel av de äldre studenterna som påbörjar eller återvänder till en lärar- eller sjuksköterskeutbildning var verksamma inom skolan respektive vården före utbildningstillfället. Eftersom många yrken inom dessa sektorer kräver legitimation och därmed också examen finns det för dessa individer i många fall starka incitament att genomgå en högskoleutbildning. Det kan exempelvis leda till högre lön och möjlighet till nya arbetsuppgifter. Att genomgå en högskoleutbildning ger således tydliga möjligheter till karriärutveckling inom dessa näringsgrenar.

Att genomgå en högskoleingenjörsutbildning kan sannolikt också bidra till karriärutveckling för individen. Utifrån vår analys framstår det dock som att incitamenten att genomgå en högskoleingenjörsutbildning fram till en examen för äldre studenter (där en stor del redan är etablerade på arbetsmarknaden) är relativt sett lägre än utbildningar som leder till legitimationsyrken. En betydligt lägre andel äldre studenter tar examen på högskoleingenjörsutbildningar än på exempelvis lärar- och sjuksköterskeutbildningar. En möjlig förklaring till detta kan vara att det för den enskilde individen, etablerad inom en näringsgren där högskoleingenjörskompetens efterfrågas, kan vara minst lika ”lönsamt” att vidareutbilda sig utanför högskolans ordinarie utbildningsutbud i syfte att främja sin karriärutveckling. Det kan exempelvis röra sig om utbildningar inom yrkeshögskolan, uppdragsutbildningar vid högskolor, eller andra utbildningar som beställs av arbetsgivaren.

När det gäller yrkesexamenprogram är det tydligt att utbildningar som leder till kvinnodominerade legitimationsyrken dominerar bland de äldre studenterna. Det är också positivt att genomströmningen är relativt hög inom dessa utbildningar. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att en högskoleutbildning inte sällan är ett krav för karriärutveckling inom exempelvis vården och skolan. Detta innebär att ansvaret att utbilda sig framförallt hamnar på individen samt att utbildningen i många fall sker utanför betald arbetstid. På senare tid har det dock gjorts försök med att kombinera en anställning inom skolan med lärarutbildning, så kallad

arbetsintegrerad lärarutbildning.¹³ Formen innebär att studenten varvar studier på lärosätet med arbete i skolan under särskilda anställningsformer som bygger på att lärosätet har avtal med kommuner.

Det återstår att se hur framgångsrik utbildningsformen kommer att vara men om högskolan, enligt regeringens förslag, ska ta ett större ansvar för det livslånga lärandet behöver formerna för samverkan och möjligheterna att kunna studera parallellt med yrkesverksamhet stärkas. Samverkan mellan högskolan och omgivande samhälle sker exempelvis redan i utbildning på forskarnivå genom företags-, kommun- och landstingsdoktorander. Doktoranden är anställd av en arbetsgivare utanför högskolan men har en handledare på högskolan och tar del av utbildningsutbudet på forskarutbildningen. I sammanhanget är det också värt att påpeka att ett ökat utbud av utbildning för yrkesverksamma kan innebära en nedprioritering av utbildning av unga (ej yrkesverksamma studenter), särskilt om inte mer resurser skjuts till.

Utöver vad som nämnts ovan finns det ytterligare initiativ för att öka högskolans engagemang kring vidareutbildning och kompetensutveckling för yrkesverksamma. Regeringen har exempelvis tagit initiativ att utreda möjligheterna för exempelvis undersköterskor på ett mer effektivt sätt att vidareutbilda sig till sjuksköterskor.¹⁴ Inom andra områden finns initiativ som syftar till att tillgängliggöra och öka högskolans utbildningsutbud för kompetensutveckling i form av kortare utbildningar för yrkesverksamma, exempelvis inom området artificiell intelligens.¹⁵ Liknande initiativ har tagit av KK-stiftelsen och Vinnova.¹⁶

Skillnader mellan män och kvinnor

Vad som förklarar de stora skillnaderna mellan män och kvinnor har vi inte besvarat i den här rapporten. Att antalet kvinnor med en examen som återvänder till högskolan är så mycket högre än antalet män kanske delvis kan förklaras av att det finns fler kvinnor som har en högskoleexamen.

Den samlade bilden i den här rapporten ger också uppslag till ytterligare hypoteser. En av de mer troliga är att högskolans utbildningsutbud har en tydligare koppling till kompetens- och karriärutveckling inom yrken och sektorer där högskoleutbildade kvinnor är verksamma, exempelvis vidareutbildning inom yrken inom offentlig sektor, vården och skolan.

¹³ Se <https://www.uka.se/fakta-om-hogskolan/om-lararutbildning.html> (hämtad 2020-12-28).

¹⁴ Se <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/09/fler-underskoterskor-ska-kunna-bli-sjukskoterskor--nu-utreds-mojligheterna-till-vidareutbildning/> (hämtad 2020-01-13).

¹⁵ <https://ai-competence.se/en/about/> (hämtad 2020-01-13).

¹⁶ KK-stiftelsen Expertkompetens: <https://www.kks.se/vart-erbjudande/vara-program/expertkompetens/expertkompetens-vidareutbildning-for-yrkesverksamma-hogutbildade/> (hämtad 2020-10-13), Vinnova yrkesverksamma specialister <https://www.vinnova.se/nyheter/2018/11/ny-satsning-pa-hogskolekurser-for-yrkesverksamma-specialister/> (hämtad 2020-01-13).

En annan hypotes är att alternativkostnaden upplevs som för hög för män (oavsett yrke eller sektor), exempelvis kan möjligheten att förvärvsarbeta fler timmar upplevas som mer attraktivt. I rapporten *Hur värderas högre utbildning?* Konstaterade vi att lönepremien för högskolestudier var högre för kvinnor än för män,¹⁷ om jämförelsen görs mellan kvinnor med och utan en högskoleexamen. En tolkning är att högre studier ofta är nödvändiga för kvinnor för att få en högre lön (utifrån de sektorer som många väljer att arbeta inom), medan mer mansdominerade sektorer har andra meriteringssystem. Resultaten i den visar att detta sannolikt inte enbart gäller yrkesexamensprogram utan även fortsatt vidareutbildning efter avlagd examen.

En tredje hypotes är att högskoleutbildade kvinnor har en mer positiv upplevelse av sin tidigare utbildning vilket gör dem mer benägna att återvända till högskolestudier.¹⁸

Det är angeläget att ytterligare fördjupa bilden av hur yrkesverksamma (äldre studenter) med en högskoleutbildning nyttjar högskolans ordinarie utbildningsutbud. De extrema skillnaderna mellan högskoleutbildade kvinnors och mäns benägenhet att återvända till avgiftsfria kurser och utbildningsprogram inom högskolan bör rimligen fungera som utgångspunkt för analyser av exempelvis utbildningsutbud, kursinnehåll och högskolepedagogik.

Fördubbling av antalet verksamma inom yrken med krav på fördjupad högskolekompetens

När vi studerat flöden mellan olika typer av yrken efter kvalifikationsnivå indikerar resultaten att de äldre studenternas högskolestudier i många fall leder till en karriärutveckling på individnivå.

Resultaten från de flödesstudier som vi genomfört ovan visar att studenter som påbörjat eller återvänt till studier efter att de fyllt 35 år i hög utsträckning arbetar inom yrken med högre utbildningskrav 6 år efter att de påbörjade eller återvände till högskolestudier än de gjorde innan. Detta gäller framförallt studenterna på yrkesexamensprogram, där andelen som arbetade inom ett yrke med krav på fördjupad högskolekompetens ökade med 42 procentenheter (mer än en fördubbling). För studenterna på övriga studieformer var förändringen mer blygsam. I den här studien har vi inte undersökt om det är utbildningen som påverkat eller om det kan vara andra faktorer som förklarar detta, exempelvis individers arbetslivserfarenhet eller eventuell

¹⁷ *Hur värderas en högskoleutbildning*, s. 35.

¹⁸ Resultaten från UKÅ:s senaste studentspegel visar dock inte på några stora skillnader mellan hur män och kvinnor upplever sin utbildning. <https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/rapporter/rapporter/2017-02-23-9-av-10-studenter-nojda-med-sin-utbildning.html> (hämtad 2020-12-29).

brist på arbetskraft med ”rätt” kompetens inom företag och organisationer.

Det kan finnas skäl att fördjupa sig ytterligare i dessa siffror i en annan studie. Särskilt motiverat är det att undersöka om äldre studenter som återvänder till eller påbörjar högskolestudier byter arbetsgivare i högre utsträckning än jämförbara individer som inte påbörjar eller återvänder till högskolestudier. Framförallt när det gäller studier på fristående kurser. Om högskolestudier leder till karriärutveckling för individen som innebär att denne byter arbetsgivare torde incitamenten för arbetsgivaren att uppmuntra till högskolestudier vara lägre än om det omvända är fallet.

Högskolans kan överbrygga förändringar på arbetsmarknaden

Redan tidigt i den här rapporten konstaterade vi att antalet äldre studenter som återkom till eller påbörjade högskolestudier var som allra högst i samband med IT-kraschen kring millennieskiftet och finanskrisen 2008-2009. I samband med dessa händelser har högskolestudier sannolikt fungerat som ett komplement till eller substitut för förvärvsarbete. Det kan finnas flera skäl till att arbetstagare söker sig till högskolan i samband med en kris, varav arbetslöshet endast är en möjlig förklaring. Att kriser föranleder beslut om omskolning till ”säkrare” yrken (inom exempelvis vård eller skola) eller kompetensutveckling för att stärka sin position på arbetsmarknaden skulle också kunna förklara ökningen. Oavsett förklaringar till ökningarna kan vi dock konstatera att högskolan haft möjlighet att på ganska kort tid öka antagningen av studenter i samband med dessa händelser och att det har gjorts möjligt genom att regeringar skjutit till resurser.

I flödesanalysen studerade vi individer som påbörjade studier kort efter finanskrisen 2008-2009 och inom denna population tyder mycket på att studierna bidragit till såväl omställning och förstärkning av individernas kompetens. Särskilt tydligt är detta inom vården och skolan, samt bland de studenter som återvände till eller påbörjade studier på ett yrkesexamensprogram.

En bidragande orsak till den utveckling vi ser är att den svenska högskolan är öppen för alla oavsett ålder om man uppfyller tillträdeskraven. Särskilt när deras arbetskraftsdeltagande minskar på grund av utomstående faktorer. Det är förstås positivt, både för individen och samhället, då en period av arbetslöshet eller minskat arbetskraftsdeltagande kan användas till kompetensutveckling eller omställning.

Det vi kan se är en högskola som i hög utsträckning har kunnat svara mot behoven av kompetens i olika sektorer och behoven av

kompetensutveckling för individen. Men vi kan också konstatera att behoven av kompetens inom olika sektorer är fortsatt mycket stort.

Tabellbilaga

Tabell A. Mest populära program/kurser bland äldre nybörjare och äldre återvändande studenter 1995-2018

Program/kurs	Kvinnor			Män			Totalt	Kvinnor %	Män %
	med examen	utan examen	äldre nybörjare	med examen	utan examen	äldre nybörjare			
Fristående kurs	302 077	110 924	8188 4	975 20	630 16	4375 7	699 178	71 %	29 %
Lärarexamen	487 1	557 4	9644	149 4	264 4	2714	269 41	75 %	25 %
Sjuksköterskeexamen	109 5	330 8	1004 4	174	722	1320	166 63	87 %	13 %
Specialistsjuksköterskeexamen	122 35	189	301	154 1	15	71	143 52	89 %	11 %
Kandidatexamen	142 1	284 2	3176	579	172 3	1584	113 25	66 %	34 %
Masterexamen	391 3	582	1524	141 2	636	2089	101 56	59 %	41 %
Specialpedagogexamen	611 2	856	505	528	65	27	809 3	92 %	8%
Magisterexamen	366 7	383	706	131 0	310	990	736 6	65 %	35 %
Socionomexamen	495	161 1	3372	82	469	653	668 2	82 %	18 %
Högskoleingenjörsexamen	283	567	1221	366	156 3	2437	643 7	32 %	68 %
Förskollärarexamen	330	103 1	2534	12	60	75	404 2	96 %	4%
Psykoterapeutexamen	270 8	138	69	703	55	33	370 6	79 %	21 %
Speciallärarexamen	319 2	61	24	273	6	2	355 8	92 %	8%
Högskoleexamen	379	653	746	261	820	674	353 3	50 %	50 %
Ämneslärarexamen	722	500	416	784	341	230	299 3	55 %	45 %
Civilingenjörsexamen	68	336	171	192	162 9	505	290 1	20 %	80 %
Yrkeslärarexamen	687	347	609	137	304	800	288 4	57 %	43 %
Gymnasielärarexamen	891	314	467	579	262	355	286 8	58 %	42 %
Grundlärarexamen	220	699	1136	36	187	201	247 9	83 %	17 %
Grundskollärarexamen 4-9	329	406	942	138	215	334	236 4	71 %	29 %

Grundskollärarexamen 1-7	587	319	992	40	48	142	2128	89	11
Social omsorgsexamen	42	277	1639	7	34	128	2127	92	8%
Arbets terapeutexamen	138	363	1181	10	40	77	1809	93	7%
Studie- och yrkesvägledarexamen	189	405	828	22	65	117	1626	87	13
Barn- och ungdomspedagogisk examen	43	213	1225	5	21	89	1596	93	7%
Juris kandidatexamen	141	532	131	130	527	124	1585	51	49
Läkarexamen	293	290	68	300	430	74	1455	45	55
Yrkesteknisk högskoleexamen	11	56	285	25	86	892	1355	26	74
Barnmorskeexamen	1217	22	47	3	0	1	1290	100	0%
Receptarieexamen	162	234	724	18	45	39	1222	92	8%
Psykologexamen	288	329	181	112	216	69	1195	67	33
Folkhögskollärarexamen	296	161	74	162	142	57	892	60	40
Tandhygienistexamen	58	136	606	3	12	28	843	95	5%
Biomedicinsk analytikerexamen	113	153	341	28	63	88	786	77	23
Teologie kandidatexamen	139	153	141	103	112	73	721	60	40
Röntgensjuksköterskeexamen	47	132	350	13	47	92	681	78	22
Sjukgymnastexamen	75	150	266	16	47	85	639	77	23
Arkitektexamen	59	180	29	50	253	37	608	44	56
Juristexamen	81	173	38	69	153	34	548	53	47
Yrkeshögskoleexamen	30	47	134	29	75	146	461	46	54
Konstnärlig masterexamen	69	60	66	30	42	50	317	62	38
Fysioterapeutexamen	56	82	50	17	58	37	300	63	37
Logopedexamen	65	93	84	5	17	6	270	90	10
Apotekarexamen	43	61	60	25	29	20	238	69	31
Tandläkarexamen	27	42	36	21	63	41	230	46	54
Audionomexamen	33	50	107	6	16	16	228	83	17
Konstnärlig kandidatexamen	40	45	32	25	38	35	215	54	46

Sjökapten- och styrmansexamen	0	6	3	18	110	56	193	5%	95%
Dietistexamen	39	41	59	0	3	5	147	95%	5%
Sjökaptenexamen, påbyggnad	0	0	2	50	44	44	140	1%	99%
Konstnärlig magisterexamen	32	43	11	24	20	7	137	63%	37%
Tandteknikerexamen	6	21	63	0	12	35	137	66%	34%
Landskapsingenjörsexamen	14	29	40	6	19	18	126	66%	34%
Sjökaptenexamen	0	3	3	22	56	38	122	5%	95%
Konstnärlig högskoleexamen konst och design	14	45	33	2	16	11	121	76%	24%
Slöjdläroexamen	21	13	45	6	3	24	112	71%	29%
Trädgårdsingenjörsexamen	16	37	35	2	7	12	109	81%	19%
Optikerexamen	12	26	41	3	12	10	104	76%	24%
Landskapsarkitektexamen	22	44	14	5	16	0	101	79%	21%
Civilekonomexamen	5	21	22	0	30	22	100	48%	52%
Veterinärexamen	18	24	10	5	9	10	76	68%	32%
Sjöingenjörsexamen	0	1	0	8	42	22	73	1%	99%
Skogsmästarexamen	1	5	4	20	13	29	72	14%	86%
Agronomexamen	7	16	25	2	9	12	71	68%	32%
Bildläroexamen	9	17	23	3	4	7	63	78%	22%
Sjöingenjör- och maskinteknikerexamen	1	0	0	7	14	32	54	2%	98%
Sjöingenjörsexamen, påbyggnad	0	0	0	20	21	13	54	0%	100%
Lantmästarexamen	0	4	19	0	4	25	52	44%	56%
Konstnärlig högskoleexamen	12	5	8	5	2	5	37	68%	32%
Konstnärlig högskoleexamen musik	2	2	3	8	7	10	32	22%	78%
Sjukhusfysikerexamen	1	8	12	2	3	5	31	68%	32%
Hortonomexamen	5	7	5	0	6	6	29	59%	41%
Organistexamen	10	4	1	6	2	4	27	56%	44%

Styrmansexamen	0	0	0	0	14	10	24	0%	100%
Djursjukvårdarexamen	3	3	13	0	1	1	21	90%	10%
Konstnärlig högskoleexamen scen och medier	3	4	1	3	6	3	20	40%	60%
Maskinteknikerexamen	0	0	0	1	9	10	20	0%	100%
Brandingenjörsexamen	1	3	0	2	5	8	19	21%	79%
Idrottslärarexamen	3	4	3	0	4	3	17	59%	41%
Jägmästarexamen	2	2	2	1	8	2	17	35%	65%
Musiklärarexamen	2	4	3	1	2	3	15	60%	40%
Ortopedingenjörsexamen	0	5	4	0	2	4	15	60%	40%
Skogsteknikerexamen	0	0	1	0	4	9	14	7%	93%
Flyglärarexamen	0	0	0	2	3	7	12	0%	100%

Tabell B. Flöden mellan branscher (hjälp­tabell till flödes­analysen)

Utbildning	SNI	2010		2017	
		Antal	Andel	Antal	Andel
Fristående kurs	Byggindustri	869	1%	874	1%
Fristående kurs	Civila myndigheter och försvaret	813	8%	991	9%
Fristående kurs	Enheter för vård och omsorg	209	20%	206	19%
Fristående kurs	Fastighetsbolag	26		31	
Fristående kurs	Fastighetsbolag	743	1%	104	1%
Fristående kurs	Fastighetsbolag			2	
Fristående kurs	Företag inom energi och miljö	530	0%	620	1%
Fristående kurs	Företagstjänster	814	8%	823	8%
Fristående kurs	Företagstjänster	0		2	
Fristående kurs	Handel	385	4%	319	3%
Fristående kurs	Handel	0		5	
Fristående kurs	Hotell och restauranger	641	1%	503	0%
Fristående kurs	Informations- och kommunikationsföretag	465	4%	402	4%
Fristående kurs	Informations- och kommunikationsföretag	0		6	
Fristående kurs	Jordbruk, skogsbruk och fiske	270	0%	305	0%
Fristående kurs	Kreditinstitut och försäkringsbolag	164	2%	137	1%
Fristående kurs	Kreditinstitut och försäkringsbolag	6		2	
Fristående kurs	Okänd bransch	699	7%	842	8%
Fristående kurs	Okänd bransch	7		9	
Fristående kurs	Personliga och kulturella tjänster m.m.	477	4%	492	5%
Fristående kurs	Personliga och kulturella tjänster m.m.	7		4	
Fristående kurs	Tillverknings- och utvinningsindustri	807	8%	625	6%
Fristående kurs	Tillverknings- och utvinningsindustri	6		6	
Fristående kurs	Transportföretag	164	2%	136	1%
Fristående kurs	Transportföretag	6		8	

Fristående kurs	Uppgift saknas	342 4	3%	452 0	4%
Fristående kurs	Utbildningsväsendet	308 80	29%	299 82	28%
Lärarexamen	Byggindustri	70	1%	47	1%
Lärarexamen	Civila myndigheter och försvaret	83	2%	139	3%
Lärarexamen	Enheter för vård och omsorg	676	12%	402	7%
Lärarexamen	Fastighetsbolag	29	1%	18	0%
Lärarexamen	Företag inom energi och miljö	8	0%	6	0%
Lärarexamen	Företagstjänster	250	5%	126	2%
Lärarexamen	Handel	259	5%	88	2%
Lärarexamen	Hotell och restauranger	94	2%	26	0%
Lärarexamen	Informations- och kommunikationsföretag	63	1%	22	0%
Lärarexamen	Jordbruk, skogsbruk och fiske	9	0%	2	0%
Lärarexamen	Kreditinstitut och försäkringsbolag	33	1%	13	0%
Lärarexamen	Okänd bransch	551	10%	183	3%
Lärarexamen	Personliga och kulturella tjänster m.m.	154	3%	93	2%
Lärarexamen	Tillverknings- och utvinningsindustri	206	4%	38	1%
Lärarexamen	Transportföretag	84	2%	42	1%
Lärarexamen	Uppgift saknas	27	0%	75	1%
Lärarexamen	Utbildningsväsendet	288 4	53%	416 0	76%
Sjuksköterskeexamen	Byggindustri	12	1%	6	0%
Sjuksköterskeexamen	Civila myndigheter och försvaret	40	3%	25	2%
Sjuksköterskeexamen	Enheter för vård och omsorg	719	49%	117 9	81%
Sjuksköterskeexamen	Fastighetsbolag	6	0%	2	0%
Sjuksköterskeexamen	Företagstjänster	87	6%	50	3%
Sjuksköterskeexamen	Handel	64	4%	13	1%
Sjuksköterskeexamen	Hotell och restauranger	29	2%	4	0%
Sjuksköterskeexamen	Informations- och kommunikationsföretag	25	2%	2	0%
Sjuksköterskeexamen	Jordbruk, skogsbruk och fiske	5	0%	0	0%
Sjuksköterskeexamen	Kreditinstitut och försäkringsbolag	17	1%	3	0%
Sjuksköterskeexamen	Okänd bransch	213	15%	67	5%
Sjuksköterskeexamen	Personliga och kulturella tjänster m.m.	54	4%	11	1%
Sjuksköterskeexamen	Tillverknings- och utvinningsindustri	51	4%	11	1%
Sjuksköterskeexamen	Transportföretag	32	2%	9	1%
Sjuksköterskeexamen	Uppgift saknas	4	0%	34	2%
Sjuksköterskeexamen	Utbildningsväsendet	98	7%	39	3%
Specialistsjuksköterskeexamen	Civila myndigheter och försvaret	33	1%	77	3%

Specialistsjuksköterske examen	Enheter för vård och omsorg	222 4	93%	201 7	84%
Specialistsjuksköterske examen	Fastighetsbolag	1	0%	2	0%
Specialistsjuksköterske examen	Företagstjänster	31	1%	66	3%
Specialistsjuksköterske examen	Handel	5	0%	3	0%
Specialistsjuksköterske examen	Informations- och kommunikationsföretag	3	0%	3	0%
Specialistsjuksköterske examen	Jordbruk, skogsbruk och fiske	1	0%	1	0%
Specialistsjuksköterske examen	Kreditinstitut och försäkringsbolag	1	0%	3	0%
Specialistsjuksköterske examen	Okänd bransch	32	1%	32	1%
Specialistsjuksköterske examen	Personliga och kulturella tjänster m.m.	3	0%	8	0%
Specialistsjuksköterske examen	Tillverknings- och utvinningsindustri	5	0%	4	0%
Specialistsjuksköterske examen	Transportföretag	2	0%	1	0%
Specialistsjuksköterske examen	Uppgift saknas	23	1%	35	1%
Specialistsjuksköterske examen	Utbildningsväsendet	30	1%	137	6%
Specialpedagogexame n	Civila myndigheter och försvaret	8	1%	29	5%
Specialpedagogexame n	Enheter för vård och omsorg	31	5%	56	9%
Specialpedagogexame n	Fastighetsbolag	1	0%	1	0%
Specialpedagogexame n	Företagstjänster	3	0%	0	0%
Specialpedagogexame n	Handel	2	0%	1	0%
Specialpedagogexame n	Informations- och kommunikationsföretag	1	0%	0	0%
Specialpedagogexame n	Kreditinstitut och försäkringsbolag	1	0%	1	0%
Specialpedagogexame n	Okänd bransch	7	1%	8	1%
Specialpedagogexame n	Personliga och kulturella tjänster m.m.	11	2%	5	1%
Specialpedagogexame n	Transportföretag	1	0%	0	0%
Specialpedagogexame n	Uppgift saknas	2	0%	4	1%
Specialpedagogexame n	Utbildningsväsendet	552	89%	513	83%
Högskoleingenjörsexa men	Byggindustri	15	4%	18	5%
Högskoleingenjörsexa men	Civila myndigheter och försvaret	11	3%	23	6%
Högskoleingenjörsexa men	Enheter för vård och omsorg	33	9%	33	9%

Högskoleingenjörsexamen	Fastighetsbolag	2	1%	0	0%
Högskoleingenjörsexamen	Företag inom energi och miljö	2	1%	10	3%
Högskoleingenjörsexamen	Företagstjänster	36	10%	68	18%
Högskoleingenjörsexamen	Handel	33	9%	20	5%
Högskoleingenjörsexamen	Hotell och restauranger	8	2%	0	0%
Högskoleingenjörsexamen	Informations- och kommunikationsföretag	12	3%	24	6%
Högskoleingenjörsexamen	Jordbruk, skogsbruk och fiske	2	1%	0	0%
Högskoleingenjörsexamen	Kreditinstitut och försäkringsbolag	2	1%	3	1%
Högskoleingenjörsexamen	Okänd bransch	75	20%	47	13%
Högskoleingenjörsexamen	Personliga och kulturella tjänster m.m.	12	3%	6	2%
Högskoleingenjörsexamen	Tillverknings- och utvinningsindustri	67	18%	58	15%
Högskoleingenjörsexamen	Transportföretag	37	10%	29	8%
Högskoleingenjörsexamen	Uppgift saknas	3	1%	8	2%
Högskoleingenjörsexamen	Utbildningsväsendet	26	7%	29	8%

Tabell C. Flöden mellan yrkeskategorier (hjälp­tabell till flödesanalysen)

Studieform	SSYK	2010		2017	
		Antal	Andel	Antal	Andel
Yrkesexamensprogram	0	19	0%	1	0%
Yrkesexamensprogram	1	251	2%	533	4%
Yrkesexamensprogram	2	4231	28%	10543	70%
Yrkesexamensprogram	3	3862	26%	722	5%
Yrkesexamensprogram	4	629	4%	200	1%
Yrkesexamensprogram	5	3914	26%	1141	8%
Yrkesexamensprogram	6	35	0%	13	0%
Yrkesexamensprogram	7	224	1%	65	0%
Yrkesexamensprogram	8	404	3%	120	1%
Yrkesexamensprogram	9	354	2%	83	1%
Yrkesexamensprogram	Uppgift saknas	1082	7%	1584	11%

Generellt program	0	15	0%	0	0%
Generellt program	1	338	4%	534	7%
Generellt program	2	1900	24%	2612	34%
Generellt program	3	1398	18%	850	11%
Generellt program	4	486	6%	332	4%
Generellt program	5	1078	14%	636	8%
Generellt program	6	41	1%	32	0%
Generellt program	7	126	2%	75	1%
Generellt program	8	336	4%	123	2%
Generellt program	9	192	2%	121	2%
Generellt program	Uppgift saknas	1847	24%	2442	31%
Fristående kurs	0	269	0%	45	0%
Fristående kurs	1	5932	6%	8322	8%
Fristående kurs	2	47524	45%	54014	51%
Fristående kurs	3	27406	26%	10362	10%
Fristående kurs	4	4936	5%	3719	4%
Fristående kurs	5	8184	8%	5761	5%
Fristående kurs	6	302	0%	262	0%
Fristående kurs	7	1209	1%	1011	1%
Fristående kurs	8	2422	2%	1107	1%
Fristående kurs	9	982	1%	446	0%
Fristående kurs	Uppgift saknas	7029	7%	21146	20%

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

